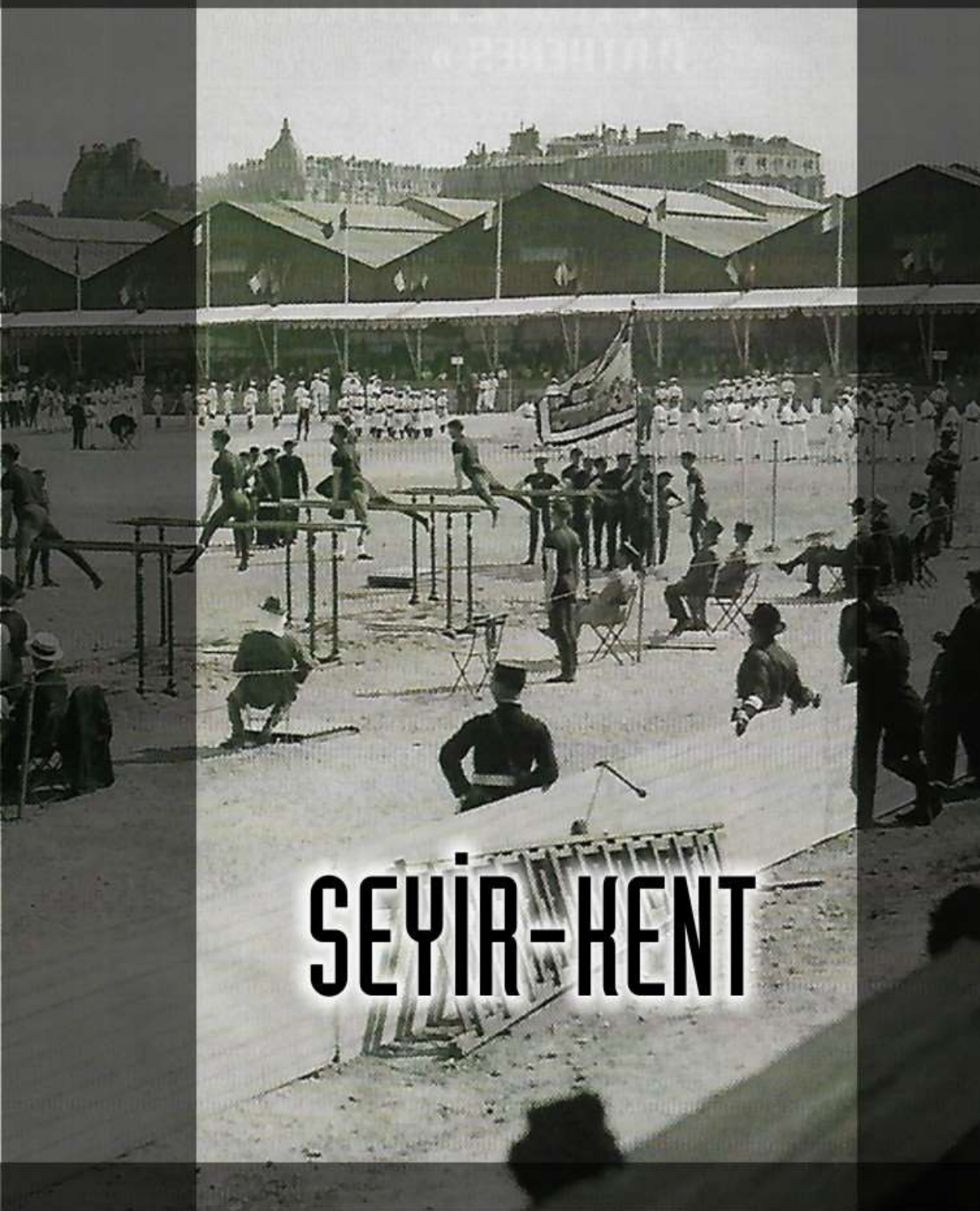

M. ŞEHMUS GÜZEL

SEYİR-KENT

M. ŞEHMUS GÜZEL

SEYİR-KENT

İlk sunumu: 25 Aralık 2019

Yapıt: M. Şehmus GÜZEL

Teknik yönetmen ve kapak: Ferruh DİNÇKAL

Dizgi : MŞG

Sayfa düzeni : MŞG

İSBN : Belki gelecek. Belki gelmeyecek. Zamana, duruma, gelişmelere bağlı.

Bu yapıtın yayın hakları yazarına aittir.

Kitaptan edinmek için iletişim : Gerekirse. Şimdilik ekitap.ayorum.com deyin, tıklayın, "indirin", götürün. Hediyeimizdir.

İçindekiler

SUNU	6
TOULOUSE–LAUTREC’E İLİŞKİNDİR	9
EDİTH PİAF’I ANIMSIYORSUNUZ	13
GENERAL DE GAULLE KUTLAMALARI	18
DİRENEN KENT : BAŞKENT	23
PARİS KİTAP FUARI	27
“DENİZ”SİZ TADI YOK PARİS’İN	32
CİCİ KUM SÖYLE BAKALIM KİM GETİRDİ SENİ PARİS’E ?.....	38
ART-MOVİNG	42
ÇOCUKLAR İÇİN İLAÇ	45
“YAYALARIN RÖVANŞI”	47
YANGIN VAR	54
REMZİ’NİN YENİ SERGİSİ	58
NAZİM HİKMET PARİS’TE ANILDI	62
YILMAZ GÜNEY BİZİMLE	66
KISA KESİLMİŞLER	74
LİSELİLER :	74
TÜRKİYE TARTIŞILIYOR :	75
DAŞAK YER MİSİNİZ?	75
IRKÇI SEYİRCİ “OUT” :	76
ÇİNLİLER MAYMUN YILINDAN HOROZ YILINA	76

YURTSEVERLİK İLE MİLLİYETÇİLİK :	76
“VERSAY KONGRESİ” :	77
ÇOK YAŞASIN KİTAPLAR	79
YAZ OLİMPİYATLARI KAPANDI.....	83

SUNU

Paris hem yakındır size, içindeyseniz. Hem de uzak: içinde olsanız bile.

Karmakarışıktır isterseniz. Apaçık ve basittir istenince : Artık bu size, ne yapmak istediğinize, hangi “havalarda” olduğunuza bağlı bir “ruh halidir” : Paris’le ilişkisi olmayan.

Her şeyi o zaman ne Paris’ten beklemek gerekiyor. Ne de her şeyi Paris’le açıklamak.

Paris o zaman binbir benzerinin aynısı, koskocaman ve boğucu bir metro-poldür. Bir megapol. Bir megalo-pol... Çocuklarını bile ezip geçen bir buldozer.

Paris, rüküş-kent aynı zamanda başkent, bir yalnızlıklar kentidir de:

Paris’te değişik yaşantılar, yaşam biçimleri, değişik konumlar yanyanadır. Birbirlerine paralel çizerler: kesişenleri enderdir... Ama hiç kesişmezler diye de bir kural yoktur...

Paris’e gelinip, kalınırsa, Paris’e “benim Paris’im” denebilir artık : sadece bu durumda.

Paris paylaşılmaz.

Paris bir yalnızlıktır.

Bir kara mizahdır, yalnızlıklarda.

Ve onca yıl içinde gizliliklerle/derinliklerle içli dışlı, güzel ve çirkini içinde, tadılır bu kent.

Acılı, tatlılı : Yalnızlıkların, cumartesi gecelerini ağırlıkları altında erittikleri günlere tanık. O cumartesi geceleri ki, Paris, istisnasız, “bayramlıklarını” takar takıştırır. Ağlayan çocuklarının sesini duymaz yaşlı rüküş : ve eğlence alanlarını dolduran bu kenttir işte.

Paris’in değişik “isimleri” vardır :

Işık-kent diyenler az değildir: Işıklı başkent, aydınlatılan cadde, bulvar, meydan ve sokaklarıyla...

Paris’in nabızı metroda atar : Bu ayrı bir konudur : Bilinen. Ve biline mutlaka...

Hele bir de yabancıları, göçmenleri, gelip-kalanları, gelip-geçenleri olmasa : Çekilir mi bu kent?

Burjuvakent : Kendini beğenmiş, böbürlenmeyi meslek edinmiş ve kimlik kartı gibi taşıyan kent : Kasım kasım kasılan.

Ama ne olursa olsun; bu kent, çok eskilerden bu yana, adının “defterlere” Lutece diye yazıldığı zamanlardan beri, yabancıları bağrına basmayı da bilmiştir. Bu alanda dün olduğu gibi bugün de yapması gereken ve yaptığı, severek veya sevmese bile, pek çok şey var mutlaka : Öncelikle HOŞGÖRÜ VE DAHA ÇOK HOŞGÖRÜ.

Bugün bir bulvar üzerinde yürürken, yarı Türkçe yarı Fransızca tümceler duymak olası : “Dur oğlum, attends, attends!” diyerek küçük oğluna seslenen ve ona doğru koşturan bir anayı veya bir babayı görmek şaşırtmaz : Çünkü geçen zaman içinde herkes evet herkes kendini kabul ettirmenin yollarını buldu.

Paris kozmopolit bir kentti ve öyle gelişti : Paris çok halklıdır, çok dillidir, çok kültürlüdür. Ve elbette pek çok renklidir. Hoşgörülü olması biraz da bunun içindir, bunun sonucudur : Başka türlü nasıl olsun?

Hem seyreden hem seyredilen bir kenttir: Paris Seyirkenttir kısacası : Bütün rehberleriniz aynı kanıda olmasa bile : Bir ucundan öbürüne bin bir seyirlik, bin bir seyir : Ve siz de içinde : Hem seyirci, hem seyredilensiniz: Daha ne olsun?

TOULOUSE–LAUTREC’E İLİŞKİNDİR

Paris, yaşanılanları ve yapılanları, yazılanları ve çizilenleri unutmaz. Paris’in “ortak hafızası” saklamayı bilir, kadirşinastır. İşte iki örnek : Toulouse-Lautrec ve Edith Plaf için gerçekleştirilenler :

MONTMARTRE’İN “BÜCÜR»Ü ÜNLÜ RESSAM TOULOUSE-LAUTREC, 24 Kasım 1864’te Albi’de doğdu. Bir asilzade olarak. Babası ve annesi Toulouse kontlarının çocukları. Çocuk çocukken çocuk olduğunu bilmiyordu : 14 yaşındayken, ayağı kayıp düşüyor ve sol uyluk kemiği kırılıyor. Alçıdan çıkışından bir süre sonra, yeniden düşüyor ve bu kez sağ uyluk kemiği kırılıyor. Ameliyat. Protez takılması. Protezin alınması: Ve çocuğun topallaması. Bunun hiç mi hiç önemi yoktur çocuk için. Ama Babası, oğlunun kendisi ve bütün asilzadeler gibi ava ve atçılığa meraklı olmasını isterdi. Ne de olsa asilzade değil miydi? Ama oğul başka şeylere meraklı : Resim ve kadınlar... Ne kadar garip (!) Çocuk bildiğinden asla vazgeçmez. Bildiğini okur.

Henri de Toulouse-Lautrec, 1884’te, yirmi yaşında, Paris’e ayak basar. Ve Montmartre tepesinde, Coulaincourt sokağının köşesindeki binaya atölyesini kurar. Komşusu ünlü başka bir ressamdır: Renoir.

Henri'nin atölyesi karmakarışıklığı, tozu ve uğrayanları bir içişte sarhoş eden kendine özgü kokteylleriyle ünlüdür.

Ressam zamanını Montmartre'in bar, kabare, cafe-concert, sirk, tiyatro, gece kulüpleri ve "özel ev"lerinde geçirir. Moulin-Rouge senin Folies-Bergère benim. Boş durmaz delikanlı. Dans yıldızlarını, hayat kadınlarını, şarkıcıları, tiyatro yıldızlarını, kontları, kontesleri çizer. Ölümsüzleştirir bir dönem Paris eğlence dünyasının unutulmaz yüzlerini.

Kim Toulouse-Lautrec imzalı bir tablo görmedi?

İçmeyi, dolaşmayı bir gece kulübünden diğerine, eğlenceyi seven ressam için önemli olan resmedilen kişinin yüz ifadesidir. Çizilenin psikolojisini anlatabilmek için yüzünün deformasyonuna dek uzanabilen çizim yöntemini bu nedenle geliştirir, olgunlaştırır. Konuları, kişileri Paris'in eğlence dünyasından seçilmiştir : "Fernando Sirkinde", "Molin-Rouge'da"...

O dönemin ünlü artistlerinden birçoğu da resimlerinde boy gösterirler : Aristide Bruant, Jane Avril, Yvette Gullbert...

Resimleri yanında desenleri, litografileri, seramik yapıtları, vitrayları ve afişleri de anılmalı. Basın ve yayın dünyasının ilk büyük atılım yıllarında resim sanatında devrim yaptı denebilir.

1899'da sağlığı iyiden iyiye bozulur : Hizmetçilerine akla gelmez eziyetler yapar. Bile bile kendi elini yakar, sanki bir daha resim yapmak istemiyor gibi. Artık hiç uyumaz olur. Delirmenin eşığindedir. Paranoya belirtileri başlar. Gelip kendisini götürmelerinden, akıl hastanesine kapatmalarından korkar.

Korktuđu başına gelir : 27 Şubat 1899'da akıl hastanesine yatırılır. Bir ara çıkmasına karşın sağlığı bir daha düzelmez. 20 Ağustos 1901'de annesinin evinde ölür; Paris'ten, kabarelerin ve gece kulüplerinin loş ışıklarından, şarkıcılardan ve yıldızlardan uzak. Çok uzak.

Üstat alıp başını gidince bu dünyadan, kapıcısı elli kadar tablosunu Montmartre'ın bar ve kabarelerine dağıtır. Maksat anı olsun. Doktoru otuz kadarını götürür ve sonra ne olduklarını o bile unuttur. Ressamın hizmetçisi tablolarının tahta çerçevelerini sobada yakar, bezlerini parkeyi silmede kullanır. Yapıtlarının birçoğu telef edilir akılmazlıklarda.

Ne iyi ki anası Kontes Adele de Toulouse-Lautrec ve ressamın dostu Maurice Joyant zengin koleksiyonlarını armağan ederler Albi Müzesine.

Ve 1992'de Toulouse-Lautrec retrospective'i Paris'te Grand-Palais'te düzenlenir. Açılışı Cumhurbaşkanı François Mitterand yaptı. Litografileri ve afişleri ise Milli Kütüphane'de sergilendi. Bir dizi kitap çıkarıldı resim

dünyasının “bücürü”nü anmak için. Sergiler yaklaşık 20 milyon franka mal oldu. Elde edilen gelir ise 55 milyon frank.

Kim kazandı kim kaybetti ?

Lautrec görseydi ne kadar çok şaşardı bu işe.

EDİTH PİAF'İ ANIMSİYORSUNUZ

Elbette Edith Piaf'ı anımsıyoruz. Nasıl unutulsun ki? 1930'lardan itibaren Paris'in "Kaldırım Serçesi". Yves Montand ile dillere destan aşkı. Yves Montand, nitekim "Bir gün bırakıp gitti beni" diye anımsıyor. Fransa'nın en ünlü boksörü Marcel Cerdan ile yaşadığı beraberlik, büyük aşk Claude Lelouche tarafından filme alındı. Edith Piaf unutulmaz.

Edith evini yetenekli herkese açan bir kadındı :

1960'lı yılların birçok ünlü şarkıcısı ve günümüze dek gelen kimi hayatta kimi aramızdan ayrılmış yıldızların birçoğu Edith'in çevresinde büyüdü. Onun dostuydu : Charles Aznavour, Serge Gainsbourg, Johny Hallyday, Eddy Michel gibi.

Asıl adı Giovanna Gassion olan Edith bir göçmen ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Tıpkı Yves Montand gibi. Yves Montand, asıl ismiyle Yvo Livi, Mussolini faşizmi üzerine İtalya'yı terketmek zorunda kalan bir ailenin çocuğudur. Yves sonuçta bir göçmen ailenin evladıdır. Mussolini faşizminden kaçan komünist ana-babanın çocuğu.

Edith'in kökeninde de biraz italyanlık vardır, ve biraz berberilik, biraz da ispanyolluk.

Edith 19 Aralık 1915'te yoksul bir ailenin çocuğu olarak doğdu. İlk plağının çıktığı 1935'ten itibaren ünü arttı. Sevecenliği, kısa boyu (1.47 cm) ve ince yapısı sonucu "*la mome*" (aftos, sevgili küçük kız çocuğu) ve "minik kaldırım serçesi" lakapları takıldı.

Paris'i, işçilerini, emekçilerini, yoksullarını, kadın ve erkeklerini, bu insanların aşklarını, dertlerini, yalnızlıklarını ve yaşadıkları mekanları, Saint-Ouen, Clignancourt, Pigalle, Place de Clichy gibi mahalleleri şarkılaştırdı. Herbirinin serüvenini birer gerçek hikaye gibi seslendirdi.

Şarkılarındaki kahramanlar sıradan insanlardır. Bir akordeoncu, bir denizci, bir dok işçisi, bir lejyoner, bir avare, bir temizlik işçisi... İşte Edith'in "kahramanları" bunlardır. Paris'i ve insanlarını kimse onun kadar iyi şarkılaştıramadı.

Ve Paris unutmadı...

Edith Plaf ikinci dünya savaşı sırasında Almanlara esir düşen savaş tutsakları ile turneleri sırasında birlikte fotoğraf çektiriyor. Fransa'ya dönüşünde bu fotoğrafları kullanıp sahte belgeler yaptırıyor. Bir sonraki turnesinde bir yolunu bulup bu belgeleri "küçük askerlerine" iletiyor ve onların firar etmelerini sağlıyor. Piaf'ın özel sekreterinin belirttiğine göre, bu yoldan birçok Fransız

savaş esiri kaçmayı başarmış. Biraz abartma seziliyor ama bir parça gerçek payı da eksik değil.

Edith'in bir başka yurtsever eylemi ise şudur : Turnelerinde yanında götürdüğü konservelerini savaş esirlerine cömertçe dağıtması.

Sadece içindekiler için değil, içindekilerin “altındaki” için de : Nitekim Konserve kutuları içine özel olarak konulmuş, saklı, minik pusulalar firar edenlerin birincil yol göstericileri oluyor. Her gece çoban yıldızını bulmak zordur. Ama bir minik pusula her türlü koşulda size yolunuzu bulmakta yardımcı olur. Edith Piaf'ın 1963'te (11 Ekim) ölmesinden sonra kurulan Müzede bu küçük pusulalardan biri de sergileniyor.

Edith'i sevenler anısını yaşatmak amacıyla, 1967'de Amis d'Edith Plaf isimli derneği kurdular. Bu derneğin başkanlığını, onu iki filminde yöneten Marcel Blistene yaptı. Ama asıl yük 1958'de şarkıcı ile tanıştıktan sonra onun kayıtsız-şartsız hayranı olan Bernard Marchols'nın omuzlarında. Bu dernek ve yöneticilerinin uğraşları sonucu Edith Piaf Müzesi açıldı. Edith'in filmleri, konserlerinin video-kasetleri, afişleri, plakları, mektupları, fotoğrafları, resimleri, aldığı madalyalar, sahne giysileri, çantaları, ayakkabıları, altın plakları ve benzeri anı türündeki şeyleri sergileniyor bu minik müzede.

Aynı bağlamda Paris 20. Arrondissement (ilçe) belediyesinin girişimiyle Porte de Bagnolet yakınlarındaki küçük bir meydana Edith Piaf adı verildi.

PTT ise Edith'in anısına bir pul bastırdı.

Edith Piaf işte böyle anılıyor. Şarkıları yeni çıkarılan kaset, compact disc ve normal plaklarla genç kuşaklara ulaşıyor.

Sokak şarkıcılığından kendi alanında en üst düzeye yükselmesindeki kararlılığı, özgürlüğüne düşkünlüğü, umudu, mütevaziliği, sevecenliği, kalıcı dostluklara verdiği önem akıllarda...

1993'te ölümünün 30. yıldönümü vesilesiyle bir dizi sergi, toplantı ve gösteri düzenlendi. Bir büyük anı kitabı ve birçok biyografik yapıt yayınlandı...

Gerek Toulouse-Lautrec gerekse Edith Piaf halktan insanların sözcüsü oldular. Sıradan insanları biri resimleştirerek ölümsüzleştirdi, diğeri seslendirerek.

İkisi de sıradan insanlar gibi yaşadı.

Lautrec asilliğini umursamadı; bir dansözle, bir şarkıcıyla, bir temizlik işçisiyle mutlu olmasını bildi.

Piaf da öyle, tüm zenginliğine karşın gönlünün sesini dinledi.

Her ikisinin de müzelerinin açılışı ve sergilerinin düzenlenmesi, Fransa Kültür Bakanlığı ve her iki sanatçının tanınmalarına katkıda buldukları kentlerin belediyelerince üstlenildi.

Böylece Fransa'yı, Paris'i ve Fransız kültürünü uluslararası düzeyde tanıtan iki büyük sanatçının anısı tazelendi. Öte yandan Fransa, Paris anakent ve ilçe belediyeleri önemli tutarda gelir elde ettiler. Dahası Fransız kültürünün tanıtılmasına katkıda bulunuldu...

GENERAL DE GAULLE KUTLAMALARI

Fransızlar sembollere meraklıdırlar. Herkes gibi neredeyse : Fransızlar *Fransa Tarihi*'ni seviyorlar.

Örneğin 1989, Büyük Fransız Devrimi'nin 200. yıldönümüydü. Bir yıl boyunca süren yüzlerce gösteri, toplantı, konferans, sergi, kolokyum... vb ile kutlandı. Paris, "kültür" sattı. Milyonlarca turiste mavi-beyaz-kırmızı renkler taşıyan şort, don, tişört ve şapka satıldı. Kutlama masrafları çıkarıldı. Kâr bile edildi.

Bu kutlamalar aşamasında "solcuların tarihi" gündemdeydi. Çünkü 1789 esas olarak solcuların devrimi olarak kabul ediliyordu ve hala öyle.

1990'da ise "sağcıların tarihinden" bir sayfa açıldı :

Gaullisme'in kalesi ve general Charles de Gaulle'ü "atası" ve kurucusu sayan RPR (Cumhuriyet İçin Birlik) partisi kolları sıvadı : De Gaulle'ün doğumunun 100., ölümünün ise 20. Yıldönümü vesilesiyle işe girişildi.

Uzun boylu General için üçüncü bir yıldönümü armağanı daha var elbette : Nazilere karşı direniş çağrısının 50. yıldönümü.

Bu çağrı 18 Haziran 1940'ta İngiltere'nin başkenti Londra'dan yapılmıştı. Ve böylece Direniş işaretini De

Gaulle'ün verdiği meşrulaştırılıyor. Ama Fransız Komünist Partisi De Gaulle'den önce Direniş çağrısını bizzat kendisinin yaptığını savunuyor. Bu tartışma her yıl 18 Haziran nedeniyle alevleniyor. Bu ayrı ve epey uzunca sürebilecek bir konu.

1990'da General'e ilişkin onlarca kitap yayımlandı yılbaşından itibaren. Yakınları, hatta oğlu emekli Amiral Philippe de Gaulle bile kitaplar yazdılar. Gazeteler dizi yazılar, dergiler De Gaulle "dosyaları" yayımladılar.

Televizyon kanalları özel programlar düzenlediler.

Siyasi yelpazede klasik sağcı RPR, 1990'da iktidarda değildi ama buna rağmen bütün olanaklarını seferber etti ve 1990'da kutlamaların De Gaulle'ün "ününe yakışır" bir şekilde yapılması için kesesini açtı, "kumbaralarını kırdı", olanaklarını seferber etti.

Özellikle Paris Anakent belediye Başkanı ve RPR lideri Jacques Chirac, Haziran ayı başından itibaren belediyesi adına bir dizi gösteri düzenledi.

18 Haziran'da sabahın saat 5'inde 1940 model bir radyo "Direniş Çağrısı"nı yineledi. Gün boyunca dönemin müzik, program ve haberleri verildi. Saat 23.00'teki gösteriye ise 100 bin kadar insan katıldı.

Hepsi iyi hoş da, kim bu De Gaulle? Saptadığım kadarıyla De Gaulle'ü kimsenin taktığı yok. Peki sağ basın, Paris

anakent ve ilçe belediyeleri yayın organlarının bunca tantanası neden? Mayıs 1968'i büyük coşkuyla yaşamış, "tıkanık, kilitlemiş burjuva düzenini alt-üst etmek" için "devrim" yapmaya yeminli bir genç için De Gaulle "68 Mayıs'ını bastıran devlet başkanı" "dır. Başka bir şey değil. Merhum General, 1968'de 20 yaşında olanlar açısından "1958'de iktidara el koyan bir zorba. Fransa'nın kurtarıcısı ve koruyucusu rolünü oynayan bir çoban köpeği"dir. O kadar ki, 60'larda anne-babalar, yaramazlık yapan bebelerini "Uslu durmazsan, General De Gaulle'ü çağırırım ha!" diye hizaya getirmiyorlar mıydı?

Peki bugünün bebeleri için De Gaulle ne anlama geliyor ? 1990'da bu konudaki bir kamoyu yoklaması şaşırtıcı bir sonuç verdi : Bugünün bebeleri için "De Gaulle bir havaalanı adıdır". İşte hepsi bu kadar. Pes !

Siyasi mevkileriyle varlık nedenlerini ona borçlu olanlar De Gaulle'ü sevdiler. Örneğin Andre Malraux General'in değişmez Kültür Bakanı, danışmanı ve hayranıydı. Debré ailesinin bütün üyeleri De Gaulle'ün hayranları ve müritlerindendirler. Başka aileler de var elbette. Hepsini saymayayım burada.

Ama De Gaulle'ü sevmeyenler, hiç sevmeyenler ve hatta ondan nefret edenler de az değil(di) :

Ondan nefret edenlerden biri de 1981'den 1995'e kadar tam ondört yıl boyunca Fransa Cumhuriyeti cumhurbaşkanlığını üstlenen Mitterand'dı. Tuhaf ama gerçek. Mitterand, De Gaulle'ün getirdiği ve De Gaulle iktidardayken (Mayıs 1958'den Nisan 1969'a) yerden yere vurduğu siyasi rejimle, sistemle ülkeyi yönetti. Fransız sağ Mitterand'ın De Gaulle düşmanlığını bir türlü unutamadı.

Asıl ilginç olanı da, Mitterand'ın yıllarca eleştirdiği siyasi rejimi kuran temel yasaları (Anayasa ve diğerlerini) değiştirmemesidir. Ne kadar garip !

İkinci Dünya Savaşı sırasında Londra'ya sığınan De Gaulle, siyasi mülteciliği tattı. Ünlü "Haziran Çağrısı"yla direnişi başlattı Nazilere karşı. Londra'dan radyo yayınlarıyla ve uzaktan yönetti direniş hareketini. Ama General'in radyo yayınlarını "ti"ye alıp, ona "mikrofon general" diyenler de var.

Gerçeği belirtmek gerekirse, De Gaulle Fransızları pek sevmezdi. Yurttaşları, *veaux* (dana, dangalak, tembel herifler) yerine koyan oydu örneğin. Bu kadar da değil... Fransızların "parayı çok sevmelerini" de pek eleştirirdi. Elbete özel konuşmalarında...

Halk ta onu pek tutmazdı: Hele Cumhurbaşkanı olduktan sonra Televizyondaki uzun söylevleriyle halkı canından bezdiren, "General'i"ne de kurtarıcısına da ana-

avrat dümdüz giydirten” o değil miydi? Söylevleri yüzünden kendini tutamayıp “hafif yollu altına kaçırdıktan” sonra, ertesi gün “idrar yollarından hasta” diye rapor yayımlayan da bizzat Elyseé Sarayı’ydı.

İşte 1990’da, RPR ve Chirac, “kültür satmak” için naftalin kokan dosyalar arasından De Gaulle’ü bulup çıkardılar. “Kültür” işportada satıldı.

Mesele, kapitalizmin, herşeyi satmanın, herşeyden para kazanmanın, her şeyden pay çıkarmanın moda olduğu bir ortamda Fransız sağının “Ben de varım” demek arzusundan, diyebilmesiden ibarettir. Bir yıl önce sol “Ben buradayım” demişti ya, bu defa sırayı sağ aldı ve rolünü oynadı. İyi mi ? Kötü mü ? Bilinmez. Ama tadı pek iç açıcı değildi. Bence.

DİRENEN KENT : BAŞKENT

Paris, ihtilaller tanığı başkent : Nice “devrimlere” bakıp kalkmıştır. Baka kalmıştır: Yalansız : Sokakları, meydanları tanıklıklarının belgeleridir. Mezarlıkları. Caddeleri ve bulvarları da.

İşte Bastille Meydanı : Ve gökle birleşti birleşecek “Özgürlük Anıtı”.

İşte Republique Meydanı : Anıtı her 1 Mayıs gösterisinde donatılır. Ve boşuna değildir : Ödenecek borcumuz var çünkü 1830’ların, 1848’in ve 1871’in devrimcilerine, İkinci Savaş yıllarında nazilere karşı “Direniş” hareketini başlatanlara. Yürütenlere. Vurulup düşenlere : Bakın sokak diplerine. Evlerin girişlerindeki metal levhalara yazılıdır :

“Luce Coquin burada vuruldu : Nazilere kurşun sıkarken.”

Ah! Luce saçlarının sarısına dokunuyorum : Gülüşün yanı başımda. Bacım benim : Boynuna sarılıyorum, verilecek mücadelemiz var bizim : Bilesin!

Ama bu Paris, Robespierre’nin adını bir sokağına bile veremez. Çünkü egemenleri, dünkü ve bugünküleri, devrime temelden karşıdılar. Ve korkaklar baldırı-çıplaklardan.

Dünün baldırı-çıplakları bugünün proleterleridirler.

Ama olsun Robespierre adını Komünistler kendi kentlerinde, kendi beldelerinde yaşatırlar.

Paris böyledir işte : Yaşlı, tanık, suskun, garip, çekici, itici, direnen, sabahları homur homur homurdayan, akşam üstleri koşturan, geceleri serseri, kopuk, bitirim, puşt, keskin, her türlü marjinalin “dışarılara vurduğu”, yerli ve “yabancı” kadın ve erkek seks tacirlerinin sokaklarda “iş bitirdiği”, gelen geçenin ışıklar altında sonsuz bir “şenliğe” seyircilik yaptığı bir kent : Başkent.

Uzak. Ve yakın. Hain ve sevimli.

Işıklı cadde, bulvar ve sokakları terk edip birdenbire kapkaranlık sokaklara sapmayın lütfen : Çünkü o zaman Hugo'nun *Sefiller*'i, günümüzün SDF'leri, yersiz-yurtsuzları, birdenbire akın edebilirler: Korkabilirsiniz.

İşçi, öğrenci, işsiz ve yoksulların, yeni baldırı-çıplakların gösterileriyle Paris bir gösteri-kent'dir aynı zamanda : Bastille-Republique, Republique-Opera, Denfert-Rochereau-Invalides, Republique-Nation güzergahında gösteri yapmadıysanız, yürümediyseniz, Paris'i Paris olarak tanıımıyorsunuz demektir : İşçilerin, işsizlerin, öğrencilerin, öğretmenlerin ve yoksulların Paris'i bu hatlarda çizilir/yazılır.

Onun içindir ki merhaba gösteri-kent diyebiliyoruz : Yürüyen, slogan atan, renk çümbüşü içinde bandrollar ve bayraklar taşıyan, özetle ve kısacası direnen Paris'tir bu.

İktidar kimde olursa olsun, hükümette ister sağ ister sol olsun, gösteri, yürüyüş, direniş ve grevler sürer/sürüyor: Çünkü istekler tümüyle elde edilmiş değildir:

Bugün gösteri ve yürüyüş düzenleyenlerin, direnenlerin başında elbette işçiler, öğrenciler ve kadınlar geliyor : İşsizliğin ve yoksulluğun artması nedeniyle son yıllarda işsizler ve yoksullar da kendi gösteri ve yürüyüşlerini örgütüyorlar.

Evsiz-barksızların, Paris içinde yıllardır boş bırakılmış evleri işgal edip oturma haklarını fiilen gerçekleştirmelerini de unutmamak gerek.

Paris'te yıllardır yerleşik ama bir türlü oturma ve çalışma kartlarını alamamış yabancıların düzenledikleri gösteri ve yürüyüşleri ve herkesin katıldığı ırkçılığa karşı gösteri ve yürüyüşleri de unutmamak şart.

Hele Bir Mayıs İşçi ve Dayanışma Bayramı...

İşte bütün bu gösteri, yürüyüş ve eylemlerle Paris direnen kent havasını yitirmiyor.

Gösteri, yürüyüş ve eylemlerle Paris aynı zamanda BİR ŞENLİK YAŞIYOR : DİRENMEK İÇİN ŞENLİK.

Başkent işte o zaman direnen kent biçimine dönüşüyor :
Hem kendisiyle hem de tarihiyle bütünleşerek.

PARİS KİTAP FUARI

Parisli kitapseverler, kitap hastaları, kitaplık fareleri “deliklerinden”, “inlerinden” çıkıp çıkıp Versailles Kapısı’ndaki Fuar’a (Le Salon du Livre) akın ettiler : 2002’nin bilançosu şöyle : 52 bin kadarı ödemeli 220 bin kadar ziyaretçi. Hiç te fena değil : Girişlerde geçen yıla oranla yüzde sekizlik bir azalma olsa bile bu yılki Kitap Fuarı çok hareketli geçti.

Nedeni Fuarın onur konuğunun niteliğinden kaynaklanıyordu: Konuk çünkü İtalya Cumhuriyeti’ydi.

Hükümeti aşırı sağcı Berlusconi koalisyonu elinde olunca İtalya’dan gelenlerin ve Paris’li kitapseverlerin Berlusconi iktidarına yönelik söyleyecekeri ve yapacakları önem kazanıyordu : Hele yüzde yirmiüçlük oy oranıyla ve seçim sisteminin sağladığı avantajla bir neo-nazi, bir “ayrılıkçı” ve “yabancı” düşmanı (Umberto Bossi açısından Güney İtalya’dan gelenler de dahil kendisine benzemeyen herkes “yabancı”dır) ve demokrasi düşmanı iki partiyle hükümet kuran Berlusconi’ye en büyük muhalefetin yazarlardan gelmesi neredeyse doğaldı.

Bu arada sinema yönetmenlerini de unutmamalı. İşçi sendikaları konfederasyonlarının iki milyon kadar katılımcıyla düzenledikleri gösteriyi de anımsamalıyız.

Bütün bunlara rağmen Berlusconi hala iktidardaydı ve iktidarına dört elle sarılıyordu. Bırakırsa Milanolu savcıların eline tepetaklak düşmekten korkuyordu : Çünkü hakkında birçok dava vardı...

İşte bu koşullarda İtalya hükümetini temsilen Kitap Fuarı'na gönderilen iki bakan açılış günü doksan-yüz kadar yazar, okuyucu ve vatandaşın gösterileriyle karşılandılar : Konuşamadılar.

Daha bir ay kadar önce Fransa Cumhuriyeti Kültür Bakanı Bayan Catherine Tasca “Berlusconi Fuarın açılışına katılmak için gelirse kendisini karşılamam” diyerek işin nasıl bir renk alacağını göstermişti. İtalyan göçmen ana-baba çocuğu olan Bayan Tasca, Berlusconi gibi “kültür öldürücülerinin” fuarda yeri olmadığını açıkladı önceden. Ve Berlusconi gelmeye cesaret edemedi.

Açılıştaki gösteriler sonrasında İtalyan Hükümeti Fransa'yı “teröristlerin ini” biçiminde niteleyerek diplomatik ilişkileri gerdi.

Berlusconi aydınları “soytarıya” benzetti. Bunun üzerine fuara katılan italyan yazarlardan Erri De Luca şu yanıtı verdi : “Palyaço/soytarı olmak isterdim : Son derece ciddi meslektir ve her isteyen yapamaz.” dedi. 1968-1976 döneminde *Lotta Continua* (Mücadele Sürüyor veya Sürer) isimli devrimci örgütün silahlı militanı De Luca, daha sonra hapsedilmemek için sığındığı Fransa'da

yaşadı : Otomobil fabrikasında ve inşaatta işçilik yaptı. Fransızcası bu nedenle çok iyi. Ve kitaplar yazdı : Ülkesine döndükten sonra yayınladığı. En son kitabının ismi *Montedidio*. Bugün de devrimci fikirlerinden vazgeçmiş değil. Ancak kavgasını silahsız sürdürüyor : “Şimdilik”. Nitekim “Ben İtalya’da bugün faşizm vardır diyenlere katılmıyorum. Ama İtalya’da faşizm varsa veya faşizm gelirse, o zaman tek şey söylenebilir : Yurттаşlar silah başına!”

De Luca yazarlık mesleğine ilişkin olarak ta ilginç şeyler söyledi :

“Yazmak için olayın geçtiği yerde olmak gerekir : Grevi yazmak için işçilerin arasında bulunmak, Bosna üzerine yazmak için gidip Bosna’da belli bir süre yaşamak gerekir.”

Berlusconi, siyaset ve ülkesi üzerine ise şunları belirtti : “Bütün İtalya’da ekonomi, politikaya egemen olmak üzere. Berlusconi baş tacı ediliyor. Ekonomik çılgınlık sonucu Hazine, Cumhurbaşkanlığı ve her şey Berlusconi’nin emrine veriliyor. Para başımızı döndürdü. İtalya üzerindeki akılcı denetlemeyi sürdürmelisiniz.”

Yazarın gündelik olaylar karşısındaki sorumluluğu konusunda yazarlar şunu belirttiler : “Yurттаş olarak, insani bir varlık olarak ve yazmasını bilen, yazarak

kamuoyunu aydınlatmak olanağı bulunan biri olarak sorumluluğumuzu üstlenmeliyiz.”

Bayan yazar Elisebetta Rasyı örneğın gündelik olayların öncelikli sayılmamasını ama yine de ihmal edilmemeleri gerektiğini belirtti.

Fransa medyasının alışılmış biçimde aydınları soru yağmuruna tutması ve onları bilhassa bugünkü İtalya konusunda konuşurması da ilginç sonuçlar verdi. İtalya’da medyanın böyle bir alışkanlığı bulunmuyor: Dolayısıyla İtalyan yazarlar bu işi Fransa’ya davet edildiklerinde yapıyorlar. Örneğın Umberto Eco bizzat Paris’te bulunmamasına karşın Fransa medyası O’nu İtalya’dan konuşturdu. Eco o günkü durum için şunları söyledi :

“Berlusconi İtalyanları, son elli yıldır Komünistlerin ülkeyi yönettiğine inandırdı. Böylece oylarını aldı. Dahası *mani-pulite* (temiz eller) operasyonu sonucunda birçok siyasetçinin rüşvete gömülü olduğunun ortaya çıkması ve birçoğının hapsedilmesi üzerine kimi saf İtalyan ‘Berlusconi’yi seçelim; zengin adam nasıl olsa, öbürleri gibi çalmaz’ diyerek oylarını Berlusconi’ye verdiler. Oysa bu ekonomi-politiğe aykırı : Madem ki zengin daha çok çalar/çalıyor : Zenginliğini sürdürmek veya daha çok zengin olmak için.”

İtalyanın ünlü yazarlarından Antonio Tabucci ise İtalyanları ve herkesi, yani hepimizi “olumlu kötümser” olmaya davet etti : “Evet gidiş kötü. Ama umudu da tümüyle tüketmiş değiller. Hayatı ve aşkı sevmeli.”

Genç ve polisiye romanlarıyla ünlü Tiziano Scarpa ise şunları söyledi :

“HAYATI GERÇEKTEN YAŞAMALİYİZ. Televizyon izlemekten, izlenenler sonucu komşularımıza, rakip takımın seyircilerine ve diğerlerine kin beslemekten vazgeçmeliyiz. Böylece herkes kendine ait dünyasını yeniden yaratabilir. Daha MUTLU OLABİLİRİZ.”

Daha mutlu olmanın bir yolu da daha çok kitap okumaktan geçiyor: Televizyonu kapatmasını bilerek. Yani televizyonlarımızı kapatmalı gözlerimizi açmalıyız.

21-27 Mart 2002'deki 22. Kitap Fuarında İtalya “Pavyonu”nda yirmibinden fazla kitap satıldı. Hatta birkaç yazar imzalayacak kitapları tükendiği için imza günlerini yarıda bırakmak zorunda kaldılar. Bu da iyi oldu : Çünkü okuyucularla söyleşi olanağı buldular.

Bu arada aynı “pavyon”dan iki bin kadar kitap ta “kanatlanıp uçtu”. Ve/veya “uçuruldu”...1960'ların sonundaki bir slogan aklıma geldi : “KİTAP SATIN ALINMAZ ARAKLANIR!”

“DENİZ”SİZ TADI YOK PARIS’İN

Paris’in en büyük eksiği nedir diye sorulsa, yanıtımız hemen deniz olacaktır. Elbette Paris’in pek çok eksiği var: En başta insanlıktan çıkmış in-san(ılan)ları. Ama buradaki soru EN BÜYÜK EKSİKLİĞİNE İLİŞKİN. Paris’in en büyük eksikliği denizi olmamasıdır.

Evet Paris’te DENİZ YOK. Nitekim bu nedenle 1900’lerde Paris’in öğrenci mahallesi Quartier Latin’de her seçimde adaylığını koyan Ferdinand Lop isimli adam (adam değil), “Beni seçin Saint-Michel Bulvarını denize kadar uzatayım” vaadini yapıyordu. Ama maalesef seçilemiyordu. Belki bu nedenle Paris’e deniz henüz GEL(E) MEDİ.

Ama 2002’den beri PARIS’E PLAJ GELDİ : Evet Sosyalist Parti’li yeni Belediye Başkanı Bertrand Delanoe plajı getirdi. Hemen belirtmek lazım :

“Plaj”, Sosyalist Parti, Fransız Komünist Partisi, Yeşiller ve Sol Radikal Parti’den oluşan ve ortaklaşa seçime girmeleri sayesinde 1976’dan beri sağın kalesi sayılan Paris’i “kurtaran” Sol takımın seçim vaatlerinden değildi. Bir anlamda bir tür piyango bu. Ve söylenmeyen hedefi *Paris-Plage* deneyiminin denizi olmayan diğer başkentlerce de benimsenmesi. Nitekim bir yıl sonra Brüksel ve Berlin de “*plage*”larını yarattılar. Bu “salgın” daha sonra da sürdü ve günümüzde de sürüyor...

Madem Paris'e plaj gelmiş, o zaman haydi hep beraber yola çıkalım : Böylece Michel ile Michelle'i, Françoise ile François'yu da orada bulabiliriz. İsterseniz sizinle de orada buluşabiliriz :

Louvre Müzesi'ni biliyorsunuz : Orada Grandes Colonnades tarafından Seine Nehri'ne doğru inelim : Quai du Louvre'a vardık mı? Vardık. Oradaki merdivenlerden de aşağıya, evet kıyıya iniyoruz :

Sağ tarafımızda Pont des Arts : Sadece yayalara mahsus köprü : Paris'in aşıklarının ve sanatçıların gelip geçtiği köprü. Çünkü sol yakasında Güzel Sanatlar Mektebi var. Okulu değil. Biz SAĞ YAKASINDA KALALIM NEHRİN : Çünkü "film" burada çevriliyor: Ve biz figüranları oynamaya hazırız. Hazır mıyız? Hazır olmayanlar İstanbul'a dönüp, Moda Plajı'na veya Kuşadası'na kadar uzanıp Kadınlar Plajı'na gidebilirler...

Seine'in sağ yakasındayız ama sola doğru yürümemiz gerekiyor : Yönetmen öyle istiyor çünkü : Ama daha iner inmez, karşıma kovada "Soğuk su" satan bir tip çıkıyor : "*Eau fraiche*" diyor ama sesi duyulmuyor. Tam o anda seyyar ressam olduğu belli, sakallı ve at kuyruğuyla, bir başkası ortaya çıkıyor : "Polis, polis" diyor. Su satıcısı kovasını alıp benim bulunduğum duvar dibine getirip bırakıyor. Seyyar satıcılık senaryoda yok. Seyyar ressamlık ta yok : Hani figüranları rahatsız etmesinler deyu olmalı. Ben duvar dibindeyim, çünkü çantamdan

güneş gözlüklerimi çıkaracağım, Srilankalı veya Tamul olan su satıcısı kovasını öyle bir biçimde yanıma bırakıp uzaklaştı ki, polis gelse su satıcısının benim olduğuna inanacak : Hani tipim de çok müsait : Bir BUZ GİBİ SUUU! demediğim kalmış sadece. Neyse polis molis yok. Su satıcısı biraz yaklaştı : Ben de merakla bekliyorum : Ne olacak diye. Hani Ankara, İzmir, İstanbul, Diyarbakır, Bursa ve Edirne’lerde zabıta ve seyyar satıcı maçlarını çok seyretmişiz üstünüze afiyet. Buradaki maç erteleniyor : Bilinmez bir tarihe.

Su satıcısına soruyorum : “İşler nasıl? Üç-beş kuruş kazanabiliyor musunuz?”

O hiçbir şey anlamıyor ve sadece “polis, polis” diyor. Peki Babam. Anlaşıldı.

Haydi yürüyelim arkadaşlar...

İşte sağ kolumun üstünde (mecazi anlamda Rıza) Adalet Sarayı, bitişiğinde *Conciergerie* : Marie-Antoinette orada giyotin anını bekleyedursun : Bu mekan artık kağıtsız yabancıların kapatıldığı “*dépôt*” : Fransızcası aynen böyle. Türkçede buna “nezarethane” denebilir sanıyorum. Ve yabancılar için işler gittikçe sarpasarıyor : Bilhassa oturma ve çalışma izni olmayanlar açısından. Yani Fransızcada “*les sans papiers*” denilenler : Türkçesiyle “Kağıtsızlar”.

Ama unut bunları *Fanny : My Baby. Mon Bébé. Go to beach in Paris. Yes let's go to beach in Paris. What is fanny in Paris ? Fanny is beach. Yes.*

Köprülerin altlarından geçmeli : Bu kızgın ve şiddetli güneşte en serin mekanlar oraları : O nedenle olmalı tamtamıyla gösteri yapan Siyah ve güzel bayan orada mesken tutmuş : Seyircisi pek çok. Ambiyans yerinde. Siyah ve güzel kadın seyircilerinden bizzat ve özenle seçtiği altı kişiyle Afrika marka bir oyun için hazırlanıyor:

Tamtam da tamtam : Sesini şöyle duyuyor gibiyim : “Paralarınız beni çok ilgilendiriyor , paralar paralar bozulmasın aralar” : Tamtam da tamtam...

Yürüyelim arkadaşlar : Arkalar boş...

Mavi flamalar uçuşuyor : Günlerdir özlemi çekilen rüzgarın kendisini kısa bir an için göstermesinin şerefine.

Paris son günlerde sıcaqlardan cayır cayır yanıyordu : Üstümüze afiyet olmasın sakın. Böylesi sıcağa asla alışkın olmayan Parislilerden en zayıf ve en hasta olanlar patır patır döküldüler : Resmen. Rakamlar ortada işte !

Her iki kişiden birinin tek başına yaşadığı bu tatsız ve yalnızlıklar başkenti Paris'in korkak, bencil, benmerkezci kentsoylular yığınının komşularına bile yardım elini uzattığı görülmedi : Yaşlı ve bilmem kaçınıcı katta tek

başlarına oturan yaşlı kadınlar ve yaşlı amcalar gittiler : Resmen : Evet, bu satırları yazdığım ağustos 2003'ün ilk günlerinde, resmi rakamlar sıcaklardan üç bin kişinin öldüğünü gösteriyor(du) : Çoğunluğu Paris ve bölgesinde. Ki kimi kaynaklar ölü sayısının daha fazla olmasından bile söz ettiler. O tarihte bu bogucu sıcakların bir başbelası olduğu henüz farkedilmemişti belki... Ama aşırı sıcaklar dramatik boyutlarıyla çok kısa süre içinde herkesi perişan etti...

Evet mavi flamalar uçuyor plajda.

Ama öte yandan ölülerin cenazelerini kaldırmak için insan bulunamıyor. Cenaze şirketleri hangi ölüye yetişeceklerini bilemiyorlar. Ortaçağda veba, kolera salgını sonrasında ölülerin kaldırılamaması sonucu evlerin, sokakların, caddelerin, bulvarların, meydanların ölülerle, cesetlerle dolması gibi. Bu kez "AŞIRI SICAKLAR SALGINI" söz konusu : FERYAT! FERYAT ! KİMSE YOK MU ? HİÇ KİMSE YAŞLILARI VE YALNIZLARI DUYMUYOR MU ?

Ama niye ölü meselelerini açtık şimdi. Biz plajda değil miyiz? Bir dakika lütfen ayda yılda, daha doğrusu yılda, bir kez Paris'e getirilmiş plajda olduğumuzu unutmayalım. Ve oradan çıkmayalım: YÜRÜYELİM ARKADAŞLAR : ORTALAR DA BOŞ...

İşte kaldığımız yerden sürdürüyoruz yolculuğumuzu, avareliğimizi:

Az-buz değil Paris-Plajı denilen mekan yaklaşık dört kilometre : Dile kolay ayaklara pek zor.

Pont des Arts'dan başlıyor *Pont de Sully*'ye kadar gidiyor: Sully konusunda ağzımı açmıyorum : Çünkü bir yandan Katoliklik öte yandan Protestanlık tarihlerine girmek zorunlu olacak. Yapmayalım. Yolumuza devam edelim :

Bu dört kilometrelik plajda, YAPAY PLAJDA, her gün yüz bin kadar insan turluyor, dolanıyor, güneşleniyor, okuyor, yazıyor, düşünüyor, kaşınıyor, yanıyor, siyahlaşıyor, eğleniyor, yemek yiyor, içiyor, demleniyor, dinleniyor, vesaire vesaire.

Çok mu bastırdı sıcak? O zaman yandınız demektir : Neyse bunun da çaresi var : “*Brumisateur*”e dek yürümeniz gerekiyor. Orada serinleyebilirsiniz : Çünkü fişkırtma su var orada. Ayrıca plajın hemen önünde duş da var : Yalnız dikkat “Sabun ve şampuan yasak” : Burası Antalya'nın Konyaaltı Plajı değil Eyüp.

Bu iyi oldu : Yüzümüze, yanaklarımıza, başımıza şuramıza buramıza bir parça su, serinledik birazçık.

Ama yine de ince kumların üstüne serili havlunuza uzanıp kavrulabilirsiniz : Çünkü Seine Nehri'nin bu sağ yakasında normal zamanda binbir otomobilin, otobüsün,

TIR'ın, kamyonun (Ah! Kamyonlar geçiyor kumlar yüklü mü? Hayır öyle değil : "Takalar geçiyor allı yeşilli". Öyle de olsa kamyon konusuna birazdan değinmek gerekcek) geçtiği yolun kapatılmasıyla kazanılan onbeş metre kadarlık genişlikteki alanın duvar dibindeki ilk dört-beş metresi "plaj" olmuş geri kalanı ise yayaların git-gellerine ayrılmış: Ve siz duvar dibindeki kumların üstünde çipil çipil terlerken plajda mısınız hamamda mı belli olmuyor. Tellaklar eksik çünkü. Çünkü DENİZ OLMADAN PLAJ tek ayakla dolaşmaya çalışan hindiye benzer hindi hindidir deyip geçmemeli. İki ayaklısı daha yakışıklı olur mutlaka. Neyse bu benzetme belki tam oturmadı ama ne yapalım Paris-plajdan geleli daha birkaç saat oldu ve bu yüzden bütün yeteneklerimi henüz toparlamış değilim maalessef.

CİCİ KUM SÖYLE BAKALIM KİM GETİRDİ SENİ PARİS'E ?

Bu panayır plajının ilki 2002 yılında düzenlendi : İki milyondan fazla insanı çekti. Paris 21. Yüzyıla biraz da böyle girdi. 2003'te üç milyon "seyirci" bekleniyordu. O nedenle giderlerin yarısından fazlası, sponsorlar tarafından karşılandı : Ancak yardım seven şirketlerin afişleriyle duvarları ve bütün alanları istila etmesinin de önü alındı : Sponsor sunduğu hizmetinin yanbaşındaki, yanılmıyorsam, 120X50 veya 150X50 santimetrelik ve hepsi aşağı yukarı aynı biçimdeki levhalarla kendilerini

ve yaptıklarını anlatıyorlar : Örneğin birçok çeşme var ve çeşmedeki İÇME SUYUNU sunan ve çeşmeleri bir sanatçıya yaptıran şirket, levhalarında suyun Paris'in güneyindeki kaynaklardan getirildiğini belirtiyor, desenler ve resimlerle ve kendisini kısaca tanıtıyor.

2002'de tek bir plaj yapılmıştı, bir yıl sonra plaj sayısı ikiye çıkarıldı: Dört kilometrelik alanın çok minik iki ayrı parçasında.

Bu iki plaj ve onlardan birinin yakınındaki kumdan heykel yapma sanat gösterisi için KUMU bir şirket getirdi : Adını reklamını yapmak için yazmıyorum : Niye yazayım? Bize yardım elini uzatıyorlar mı? Şaka bir yana geçen yıl bin ton kum, bu yıl üç bin ton kum : Ve şirket kendisine ayrılan levhalarda KUMUN NEREDEN ÇIKARILDIĞINI, NASIL TAŞINDIĞINI ANLATIYOR. Ve bilhassa vurguluyor : Aynen aktarmalıyım :

“Üç bin ton kumu getirmek için 150 kamyon gerekiyor, oysa SADECE BİR NEHİR KONVOYU YETİYOR : NEHİR YOLUYLA TAŞIMA DAHA TEMİZ, DAHA EKONOMİK, DAHA EMİN (Burada emin anlamına gelen sözcüğün Fransızcasını yazıyorum: SÛR. U harfinin üstünde “şapka” şart. O olmazsa sözcük “üzerinde” anlamına geliyor) Ve bu yolla trafik TIKANMALARININ ÖNÜNE GEÇİLMİŞ OLUYOR.”

Yani üç bin ton kum nehir yoluyla getirilmiş. Kamyonlarla değil. Kamyonla getirilmeye kalkılsaydı trafik tıkanmasına ve daha başka sorunlara yol açabilirdi.

Güzel. Peki kum nereden getiriliyor? Levhada açıklanmış : Şirketin Paris'in güneybatısındaki KUM OCAKLARINDAN.

ŞİMDİ çok büyük çok mühüm bir günlük gastenin Paris muhabirinin yazdıklarına bir göz atmanın zamanı geldi, böylece kimi meseleleri neden ayrıntılarıyla anlattığım da anlaşılacak :

“Taşıma kumla Paris Plajı” başlıklı kısa ama binbir hatayla dolu yazıda, ayrıca “ancak suyunda yüzülmeyen tek plaj” gibi Türkçeye şapkasını ters giydiren cümlecikler de var.

Hazırsanız gazetedeki haberi okuyoruz :

“(....) kamyonlarla taşınan yüzlerce ton DENİZ kumuyla doldurulan başkent in Seine Nehri'ne paralel en işlek CADDESİ, trafiğe kapatılarak yayalara tahsis edildi.”

İşte rekor budur : Bir cümlecikte (burada cümleciği küçültücü anlamda kullanmıyorum : Upuzun cümlenin bir parçası anlamındadır) üç hata saptayabiliyoruz :

BİR : Kum kamyonlarla taşınmadı.

İKİ : KUM deniz kumu değil : Kum ocağından getirildi.

ÜÇ : TRAFİĞE KAPATILAN “en işlek caddesi” diye bir şey söz konusu bile değil : ÇÜNKÜ KAPATILAN MEKAN CADDE FİLAN DEĞİL BİR YOLDUR: Ve adı bile vardır : “Voie Georges Pompidou”.

Buradaki Pompidou’nun FRANSA CUMHURİYETİ’NDE DEĞİŞİK DÖNEMLERDE ÖNCE BAŞBAKANLIK VE SONRA CUMHURBAŞKANLIĞI yaptığını ve bu hızlı yolun yapılmasındaki sorumluluğu, aslında sorumsuzluğu, nedeniyle nasıl sıkı biçimde eleştirildiğini de eklemek gerekiyor : Paris’in nehir ve köprüleriyle ve nehir boyu turlamalarıyla romantik havasını yerle yeksan ettiği için. Dahası eğer sesler çığlıklaştırılmasaydı aynı cumhurbaşkanı az daha Seine’in sol yakasında da benzer HIZLI YOL yaptırtacaktı. Neyse sol yaka kurtarıldı. Umarım Paris-Plaj yıldan yıla daha KÂRLI sonuçlarla kapanır ve BU YOLUN KAPATILMASI KALICI KILINIR. Böylece Tarih ve Paris Pompidou’dan rövanşını da almış olur.

Gazetecinin haberinde başka hatalar da bulunuyor. Onları ve çeviri kokan ve/veya çeviri yanlışları içeren cümle veya cümlecikleri ekleyip işi uzatmayalım. Ancak şunu yazmak ta artık şart : Türkçe gazetelerin Paris muhabirleri *LeMonde*, *Libération* ve benzeri günlük kaliteli gazetelerden yazı ve haberleri alıp sarmısaklı yoğurt katarak kendi imzalarıyla ve kaynağını ASLA BELİRTMEDEN, yani alıntı yapılan gazete ve yazarı, yani

yazının künyesini açıklamadan araklamaya (intihal, Fransızcasıyla *plagiat*) bir son verseler çok iyi olacak : *Le Monde* ve *Libération* gazetecilerinde çalışanlar arasında TÜRKÇE BİLENLER VAR VE ARAKLAYICILARIN FOYASI ORTAYA ÇIKMAK ÜZERE : DİKKAT! DİKKAT!

ART-MOVİNG

Hareket ve/veya eylem halinde sanat yapmak. Sanatı eylemleştirmek.

Yıllardır konuşulan ve zaman zaman şurada ve burada kendini gösteren sanat üslubu : İşte Paris-Plaj'da *kumdan heykel yapma gösterisi* bu çerçevede değerlendirilmeli.

Bir gün içinde kumdan istediğinizi yapmak : Kumu şirketten, araç-gereçler şirketten, su şirketten : Sanatçıya kalan yeteneğini taşımak ve bir gün içinde yapacağını yapmak. Ertesi güne kalmayan bir eser : Geçici. Yani post-modern tanımlamasına en iyi uyan bir çalışma örneği : Bu eser biter bitmez BİTEN CİNSİNDEN ÇÜNKÜ: Sadece bir fotoğrafla ölümsüzleştiriliyor. Kartpostallaştırılıyor: İsteyene bir öro karşılığında satılmak üzere. Bu arada sanatçı sanatını icra ederken oradan geçen yerli ve yersiz turistlerin kameralarına aksettirdiklerini de saymazsak eser orada yaratılıyor, orada bitiriliyor. Ömrü en çok yirmidört saat sürüyor. Ve yaratıcısı da bir günlük ünlü olmanın tadını çıkarabiliyor. Bu arada bir televizyon kanalından biri oradan

kamerasıyla geçiyorsa, eser kameraya alınabiliyor ve belki o gece o televizyon kanalına da otuz saniyelik bir görüntü olarak yansıyabiliyor. Hepsi bu.

Ama o kadar çok çocuk, o kadar çok insan hayran hayran izliyor ki sanat kazanıyor her zaman, bu da yabana atılmamalı.

Tam bunları not ederken Seine Nehri'nden bir turist gemisi geçiyor : İsmi : "GAVROCHE". Seine üstünde binbir gemi dolaşiyor, turist gezdiriyor.

Sol yakasında hızlı yol yapılmamasının nedeni mutlaka bu gemici şirketlerinin sıkı bastırması sonucuydu diye düşündüğüm olmuyor değil. Çünkü o yakada bu gemilerin yolcu indirme ve bindirme mekanları boy boy, sıra sıra.

Evet "Gavroche" geçiyor. Hugo aklımıza geliyor. *Les Miserables* da. İşte Fransa böyledir : *Sefiller*'in en sevimli çocuk kahramanını alır ve turist gezdiren gemisine isim olarak takar : Madalya takar gibi.

Peki bugünün sefilleri, bugünün yoksulları neredeler? Tam iki adam ötemizdeler : Evet Louvre Müzesi'nden rıhtıma indiğim noktada kartonlar üzerine serili iki yersiz-yurtsuz, ellerinde şaraplarıyla, "Bonjour Mösyö"lerini eksik etmediler. Biz de selamımızı verdik. Ve gece saat 23'de plajdan çıkıp metroya doğru yürümek için aynı noktadan geçerken o ikisinin yanında, her birinin

arasında birer metrelik bir mesafeyle, bir üçüncünün de uykularının en derinlerine daldıklarını gördük. Üçüncünün gözleri açıldı ve gökyüzüyle ilişkisinde kayıplardaydı.

Bir numaralı metro “plajın” tam altından geçiyor : Kuma serililer metronun homurtusunu duyuyorlar : Ve böylece kent ikide bir kendisini anımsatıyor. Bir numaralı metro hattı “denizi”, Seine Nehri’ni bir anlık deniz gibi düşünelim, arşınıyor ve karayı bölüyor : Topladıklarını birbirinden çıkarmak ve biraz da çarpmak için. Cebir. Arapların keşfidir. Şimdi adını değiştirip matematik yapıp frenkleştirmeleri hikaye : Geçmiş ama henüz geçmemiş “kültürler kapanın elinde kalır”a inananların anlattığı hikaye. Bizim okumadığımız ve asla okumayacağımız.

Plaj, metronun üstünde ama “kaldırım taşlarının altında” değil : Mayıs 1968 gençleri “*Sous les pavés la plage*” sloganını çıkardıklarında böylesi bir plaj düşlemiyorlardı. Paris, bizzat deniziyle ve kumuyla, deniz-kent olmalıydı : Yani Seine Nehri’ne çup diye atlayıp yüzebilmek ve sonra çıkıp ağaç gölgesinde serinlemek.

Bugün “plaj”da ağaç sayıları o kadar sınırlı ki birçok palmiye getirilip süs gibi dikilmiş; ama, ne onlar hallerinden memnun, ne geçip gidenler : çünkü gölge etmeleri mümkün değil : Üç dalla gölge mi olur? Ve duvar diplerinde sırlıslık terlemek.

Ve dahası, bu plaj kaldırım taşlarının kaldırılmasıyla (ve kimi zamanlarda polise atılmasıyla) elde edilmemiş, tam zıddı kaldırım taşlarının üstüne kurulmuş : Yakında yeniden kaldırım taşlarına her şey teslim edilecek. Kaldırım taşlarının çooooook eskilerden gelen ve Paris Komünü'yle efsaneleşen mücadele aracı işlevini de unutmamalı : Mayıs 1968'de Saint-Michel'de kaldırım taşları bir kez daha sökülüştü : Polis saldırılarına karşı onara sallamak ve daha sonra BARİKATLAR ÖRMEK İÇİN.

ÇOCUKLAR İÇİN İLAÇ

Paris'in yoksul mahallelerinden 18. ilçeyi bilenler bilir : Bilhassa "Bizim" Ahmet : Hani bir zamanlar oradaki yıllardır terkedilmiş evleri işgal eden Ahmet.

İşte o yoksul mahalledeki bebeler için Paris-Plaj'a kadar gelmek zor iş. Belediye bu çocuklara metro biletlerini verdi ve onlar, başlarında büyükleri, "toplumsal yardımcıları", plaja geldiler :

Çocuk bu plaja gelince elbette "çimmek" istiyor. Birkaç genç çaktırmadan Seine'i geçmek için suya atlamak istiyor. Ama bu mümkün değil :

Bu plajda "üstsüz" uzanmak da mümkün değil. Çok açık saçık "string"le dolaşmak da. Kısacası kendi kendini sergilemek ayıp. 18 yaşındaki bir bayan bu konuda kibarca uyarılarını yapıyor.

Hamaklar da var : “Sadece bir kişilik” : Çünkü geçenlerde bir hamakta bir çiftin fena halde lemanlaşma durumuna el koyan 18 yaşındaki bayan (adı : Claire), çifte, “Saatiniz geldiyse lütfen evinize gitmelisiniz !” deyivermiş. Doğru söze ne denir ? Evet her şeyin bir saati var. Değil mi ?

Plajda genel bir biçimde özdenetim geçerli. Herkes herkese saygılı. Bu saygı bir miktar yapay bile olsa.

“Kesişmek” mümkün. Kesişmek olası : Ama kansız. Bayanlar ve baylar arasında sıcak ilişki kurmak için plaja gelenler var. Doğal. Paris yalnız yaşayanlar kenti. Ama şu da bir gerçek : İki yalnızlıktan her zaman bir çift yaratılamıyor. Her iki yalnız biraraya gelince samanlık seyran olmuyor. Dünya kadar örneği var.

10 Ağustos 2003 tarihli *Le Journal du Dimanche*'de kendisiyle söyleşi yapılan “filozof ve kentleşme tarihçisi” Thierry Paquot, arkadaşlıklar kurmak, “tavlamak” (iki taraf için de geçerli) konusunda şunları söylüyor :

“Böylece (yani Paris-Plaj alanında ve onun sayesinde) kesişme, tavlamak, arkadaşlık kurmak arzusu yeniden bir oyuna dönüştü, güç gösterisi olmaktan çıktı.”

Yani bayanlar ve baylar birbirlerine daha yumuşak yaklaşıyorlar. Bak, “Ben senden şunları daha iyi biliyor ve yapıyorum” yarışmasından azat olarak.

“YAYALARIN RÖVANŞI”

Thierry Paquot’ya göre, “Bu işte bilinçsiz bir biçimde bir rövanş anlayışı var” : Madem ki yayalar otomobilin çaldığı, ele geçirdiği toprağı, alanı, mekanı geri alıyor.

Dahası, oldum olası Parisli YÜRÜYEN HAYVANDIR, YÜRÜYEN CANLIDIR. Paris’i asla tanıyamazsınız : Eğer yürümezseniz. Paris’te önce kaybolmalısınız ki Paris’i tanıyabilesiniz. Paris’i tanımak, öyle metroyla otomobile dolaşmakla olmaz, olmuyor. Balzac’ın “Turlamak, dolaşmak, göz gastronomisidir” deyişini burada anımsayabiliriz. Paris’te faytonlarla, atlı arabalarla dolaşıldığı zamanlarda bile GÖZ GEZDİRİLİYORDU : Şeyler, insanlar, anıtlar, manzaralar üzerinde.

Bu defa yine herkes plaja çıktı : sokağa çıkamayanlar bile. Evvelki gece seksenlerine merdiven dayamış ama merdiveni bitirip henüz gökyüzüne varmamış üç mémé (e’lerin üstünde sağa doğru aksanla bu sözcük yaşlı ve sevimli anne ve babaanneler için kullanılır, yani cici anne) gördük ki mest olduk : Hele bir-iki tane de tek başına, evet tek başına, altmışlık bayanlar yanımızdan geçti ki sanki motor takmışlar : Oksijen ve gençlik anılarının peşinde olduklarından adım gibi eminim. Yüzlerindeki gülüşü görmek için bile bu plaj iyi oldu demek mümkün.

Seine kıyısından güneşin batısını seyretmek : “Batan güneş/beni de al” götür Marmara, Karadeniz, Ege,

Akdeniz sahillerine. Asosa'a mesela. Moda'ya, Amasra'ya. Trabzon'a. Bodrum'a. Marmaris'e. Gümüşlük'e. Kuşadası'na.

Deniz yok. Denizsiz Paris'in de tadı yok.

Plajdan çıkıyorum. Bulvara. Tam karşımda Rimbaud'nun heykeli: Üstünde "À Rimbaud, 1854-1891" yazıyor. Heykelin altında bir küme insan. Metro Sully-Morland'ın girişindeki alanda toplanmış: Rimbaud, "Cehennemde Bir Mevsim", "Sarhoş Gemi" ve/veya "Vadinin Uyuyanı" pozlarında uçuyor : Heykelinin çevresinde AFRİKA VE ASYA toplantı halinde : *Les Sans Papiers* : Kağıtsızlar gösterideler : En fazla elli-altmış kişi : Siyah bir gösterici megafonu alıyor ve orta şeker Fransızcasıyla soruyor:

Ne istiyoruz?

Kitle yanıtlıyor:

Kağıtları.

Kim için?

Bizim için.

Saat 16. Günlerden Cuma, 15 Ağustos 2003. Burada anlattıklarım size kurgu gibi gelebilir. Hiç de değil : Aynen anlattığım gibi : Plajdan çıktım ve Bastille'e doğru giderken gösteriyi izledim. Yani hayal ve "dalga" dünyasından birdenbire gerçek dünyaya dönüverdim. Aynı şey, aynı gece, geç saatte "plajın" öbür tarafından

çıkarken rastladığım üç yersiz-yurtsuz için de aynı biçimde oldu : Gerçek dünya 2003'ün Ağustos ayında, 15'inde : Katoliklerin ASSOMPTION isimli dinsel bayramı günü; Paris'in en işlek bulvarlarında bile tavla oynayabildiği anlarda : Boşalmış bir başkentte.

BU YAZ(I) BURADA BİTEBİLİR : Ama bitiremiyorum. Çünkü Paris'te açık havada yapılan bir sergi veya bu tür panayırımsı bir eylemi mutlaka GECEDE DE İZLEMEK ŞART : Yazıyı yazmadan önce. Yoksa sanki bir şeyler eksik kalacak duygusu var. Ama söz veriyorum bu bölümü çok kısa tutacağım/yazacağım.

Evet saat 16'da terk ettiğim plaja saat 21.15'te yeniden geldim, yanımda eşim : Bu kez Sully-Morland tarafından girdik : Sağ yakadayız ama sanki ŞENLİK SOL YAKADA : Karşımızdaki üç-dört ayrı yeşillik alanda : Bir tarafta sıkı bir rock müziği : Uzaktayız, aramızda Seine var, ama duyuyoruz birbirine karışan sesleri. Bir aralıktan sonra tango sesi ve tango yapan bir grup. Ondan sonra sırada darbukalı filan Arap müziği yapıp çiftetelli oynayan gençler. Yeşillik güzel. Ama tam arkalarında pespaye, devase ve kirden pastan ne renkte olduklarını bizzat kendilerinin bile unuttuğu Paris-VII. Üniversite'nin binaları : Şuradaki yemekhane, şuradaki lavabolar. Onun tam bitişiğinde, Seine'e iki adım daha yakın, *Institut du Monde Arabe* (Arap Dünyası Enstitüsü) kilimi andıran ön işlemleri ve modern mimarisiyle daha alımlı : En üst

katındaki lokantada bir yemek ve oradan Paris'i seyretmek bir mest oluş havasına girebilir : Bir dahaki sefere : Yemeklerin iyi olduğu bir gün mutlaka.

Bulduğumuz Henri IV (VI. Henri) rıhtımından öyle bir açımız var ki hem Saint-Louis Adasını hem de Cite Adasını arka taraflarından görebiliyoruz. Ve birdenbire bir gerçek pat diye kendini ele veriyor: Evet bu kent BİR KÖPRÜLER KENTİDİR. Köprüler : Çelik köprüler. Taş köprüler döneminden sonra. Çeliğe su verildiği zamanlarda. Çelik köprüleri turist gezdiren ve bu saatlerde sayıları birdenbire artan (kiminde iki saat süren gezi boyunca akşam yemeğinizi de lüplemeniz olası : Otuzbeş öro bayılabılırseniz. Ayılması zor olmamalı amma) gemilerin göz kamaştırıcı ışıklarında köprülerin çeliklerinin nasıl nakış gibi örüldüğünü seyretmek keyif verici. Bakınız şu köprü 1875'te yapılmış. Acaba mimarı kim? İsmi hemen orada yazılı...

Gece gezintisinde "plajda"ki hava 1950'lerin havası: HERKES MAİLE. Tek başına dolaşan birkaç genç bayan var : Sıkıntılı. Herkes yayılmış : Kimi bir cafede (geçici cafe demeli), kimi kır kahvesi türü mekanlarda, kimisi çimlerin üstünde : Hızlı yolun kenarında pek çim bitmez ama doğa yine de inat etmiş ve bir demet çim bitivermiş oralıkta : Birkaç ağaç da var onlara eşlik eden. Bir de çok eskilerden, görmüş geçirmiş ağaçlar : Gölgelerinde

dondurmacılar, teraslar ve hesaplı yemek yenilen kır lokantaları.

“Plaj” *agressivité*’yi (saldırıcılığı) mağlup etti denebilir. Burada *agressivité*’yi Fransızcadaki gibi yazıyorum : Mademki birkaç yıldır bu isimden üretilen *agressif* veya *agressive* AGRASİF diye yazılarak Türkçede gelişigüzel kullanılıyor : Yani sokaklardaki, metrolardaki, hele otomobil sürücülerindeki hırçınlık, saldırganlık plajda yok : Paris’te ve başka kentlerde son yıllarda alabildiğine artan ve tedirgin edici boyutlar kazanan toplumsal saldırganlık ve hırçınlık bu tür eylemlerle azaltılabilirse iyi, hatta çok iyi olur. Büyük kentlilere özgü sıkıntıyı azaltmak için de bu girişim çok iyi bir buluş, çok yerinde bir eylem. Yaz dinlencesine gidemeyen, gitme olanağı bulamayan binlerce, belki on binlerce, Parisli için ise biçilmiş kaftan. Çocuklar için bulunmaz hint kumaşı. Ancak daha önce vurguladığım gibi mütevazı ailelerin oturduğu mahalle ve ilçelerin çocuklarının bu olanaktan yararlanması her zaman kolay değil.

20 Temmuz 2003’te başlayan Paris-Plaj eylemi 17 Ağustosta sona erecek. Bu satırları 16 Ağustos akşamı yazıyorum : Plaja dönmeden önce. Evet BİR PLAJ DAHA KAPANACAK :

Bu senenin yeniliği olan ve beş öro kaparıyla istediğiniz kadar kitap ödünç alabildiğiniz geçici kitaplık kapanacak.

Yiyecek ve içecek satılan mavi-beyaz renklerle ssl kabinler sklecek.

Çocuklar için yaplm birçok “oyun” alan da : Trmanma duvarları, *roller* atlyesi, yazım dkkanları, lokantalar, cafeler, tuvaletler, sağlık ocağı, plaj voleybolu sahas da.

Palmiyeler de. Onlar geldikleri ormanlara iade edilecekler.

Kum da gidecek : Yine takalarla (“takalar geçiyor/all yeilli” diyeni anmsyor musun Necla?). Getirildiėi mekana. akllar da taınacaklar. O gzelim emeler de. Ve daha neler neler : Sigara içenlerin izmaritlerini atmaları için zel olarak yaplm sanatsal sakslar da gidecekler.

Ne ağaç, ne gl, ne iek ne de su kalacak: Seine’inkini saymyorum.

Yanacak yeniden hızlı yol : Yanacak evet : Dnya. Fransa. Paris. Ve artık Mad Max ve arkadaları motosikletlerine atlayıp, ama balıksız, fakat kapkara gzlkleriyle, turlayacaklar : Biraz petrol, biraz su, belki bir parça kurtlanm kara ekmek İ-İN.

Ve 2003 yazının en postmodern eylemi hiçbir iz bırakmadan silinip kaybolacak. HAFIZALARDAKİNİ, ANILARDAKİLERİNİ SAYMAZSAK.

ONUN İÇİN ANILARINA SAHİP ÇIK MÜZEYYEN, İSMAIL,
NECLA, NEŞE, AHMET, KISMET : HEPSİ BU KADAR
DEMEMEK İÇİN.

YANGIN VAR

Pazartesi onbir ağustos ikibinüç : Paris yanıyor : Biz (y)anıyoruz. Gölgede kırk derece. Sıcaklık gece bile bizimle : Gece bile 25 derece. Görülmemiş, duyulmamış bir şey. O kadar Afrika ülkesi sömürgeleştiren, yeni sömürgeleştiren Fransa en sonunda Afrika sığağını da aldı getirdi : Karşılığını ödemeyi unutarak yine. Ama orada ödenmeyen hesap burada fena halde çarptı.

Evet yanıyor Paris : Kaçan kaçana Paris'ten : Trenlerle bilhassa. Garlar tıkabasa : Herkes burada sanki : Kaçanlar kaçanları kovalıyor : Ve Paris bir anda hayalet-kente dönüştü...

Sanki "Bombarın ertesi günü". Sanki zerzeleden (yazımda hata yoktur) sonraki an. Buradaki zerzele sözcüğünü Abidin Dino'dan alıyorum. Sanki yer yerinden oynamış :

Sokaklar, caddeler, bulvarlar, meydanlar boş. Sararan yapraklar sarısıcakta yedikleri darbelerle yerlere serilmişler : Tozbuz. Kıpırdatmak nâ-mümkün.

Fırınlr kapalı.

Kasaplar iz bırakmadan, adressiz, sorgusuz sualsiz tüymüşler.

Bakkallar, yoğurtçular, tatlı su Frenkleri (böyle bir meslek erbabı yok, ama lafın gelişi ve bu yazının gidişi içinde yaratılmış olsunlar), peynirciler, leblebiciler, mısırcılar da...

Evet Paris Hayalet-Kent.

Montparnasse Garı'nda asansörlerden birinde karşılaştığım genç kız çocuğu yanan başkenti terk etmekten o kadar mutlu ki havalara uçuyor, neredeyse asansördeki herkesin boynuna sarılacak (en önce de benim : Bana mı öyle geliyor yoksa? Bıyıklarına takıldı gibi), yarı İngilizce yarı Fransızca ötüyor, sesi çok şirin, "C'eeest coool", uzatarak kimi harfleri. Ayakları yerden kesilmiş : BELLİ. Yıllardır nerede kaldıklarını bile unuttuğu ninesini ve/veya dedesini ziyarete gittiğinden eminim : Yaşlı Parisliler, hava kirliliği ve toplumsal hırçınlıklar sonucu yaşanılmaz olan Paris'i terk etmeye başlayalı yıllar oluyor. Elbette kırsal kesimde bir evi olan veya bir ev alabilen yaşlılar : Ya öbürleri ? Bilinmez.

Ana-babalarını ziyarete "koşan" Parisliler. En serin mekanlardaki çocukluk arkadaşlarını birdenbire anımsayanlar.

Parisliler birer "imparatorluk" biçimine çevirdikleri ve en büyük eylem olarak iş dönüşü kedileriyle televizyon seyrettikleri "inlerini" terk ediyorlar. Kıyamet Nimet !

Paris'te seyir bitti çünkü : Bu kentte haftada üç yüz kadar film gösterime girer/giriyor. Her gün yetmiş bin kadar seyirci sinema salonlarını doldurur. Tiyatroları, konserleri saymıyorum. Bu kent, başkent, HERKESİN KENDİ SEYİRİNİ BİZZAT KENDİSİNİN YARATTIĞI KENTTİR. Herkesin hem kendini hem başkalarını seyretmekle eylemleştirdiği kent. Kimi kültürel gözlerle seyreyler. Kimi kem gözlerle. Ama her şeye göz gezdirilir. Ve herkesin

sizin üzerinizde göz gezdirmesi umut edilir. Ve Parisli bugün olduğu gibi birdenbire ortalıktan çekilirse, bunun esbab-ı mucibesi “oyunayamamak”tır : Oyunayamamak, seyirsiz ve seyircisiz kalmaktır. Perde !

İşte o zaman kediler ve köpekler alınır ve kırılır kırış : FİRAR.

Bu kentte bisikletle tur atıldı. Şarkı söylendi. Dans edildi. Öpüşüldü : Öpüşmek ve sevişmek için en uygun, en kıyak, Seine’e ve SANA nazır mekanlarda. Güneşlendi : Örneğin Luxemburg Parkı’nda. Montmartre’in dar ve serin sokaklarında. Bu kentte “*pique-nique*” bile yapıldı: Seine’e akan kanalların rıhtımlarında. Seine’e akan veya Seine’den akan. Yağmurlarda yürünüldü. Sürünüldü.

Ama yapıl(a)mayan BİR TEK ŞEY VARDI : O da bu ağustos ayında yapıldı : SICAKTAN ÖLMEK.

Evet bu ağustos ayında Paris’te hepimiz sıcaktan öldük : Çoğumuz için şakacıktan, mecazi manada. Ama en az beş bin kişi için ise GERÇEK ANLAMDA : Evet Paris ve bölgesinde binlerce yaşlı, yoksul, kimsesiz ve kimseli ama çok yaşlı insanlar, kadın ve erkek, bebeler ve daha az bebeler, patır patır öldüler.

İşte Jean-Pierre : Diriyken direnişçiydi. İşçiydi sonra. Otomobil fabrikasında. Nice eylemde, nice grevde en öndeydi. Kaç gösteride en başta ve kızıl bayrak elinde yürüyüşlerdeydi. Emekli olunca gezilecek yerleri

gezemedi. Ve Paris'te öldü Jean-Pierre : Ağustos sıcağında. Yapayalnız. Yedinci katta, asansörsüz bir evde. Kimsesiz. Bir Jean-Pierre vardı orada bir de yıllardır biriktirdiği günlük gazeteleri. En üstte ciltler dolusu *L'Humanité*.

Çok çok gelişmiş, çok çok kalkınmış avrupalı toplumlar insanlıktan çıkmalı çok oluyor. Yeniden yazmaya bile gerek yok.

Ancak böylesi hiç görülmedi. Komşusunun kapısını çalıp suya, ekmeğe, tuza ihtiyacı olup olmadığını sormayan, komşusunun varlığını bile unutan bencil, bireyci, benmerkezci insanlardan BİR TOPLUM MEYDANA GELİR Mİ?

Çok gelişmişlerin, çok kalkınmışların dönüşü ol(a)mayan-noktası burası. Ve burası FİRARLARDAKİ SON DURAK : TESLİM OLUN ARTIK TES-LİM! YALANLAR TESLİM !

REMZİ'NİN YENİ SERGİSİ

Paris'teki en ünlü ressamlarımızdan Remzi (Remzi Raşa), Musée du Montparnasse'da (21, avenue du Maine, 75015 Paris) yeni resim sergisini 27 Ekim'de açtı. Sergi 10 Kasım 2005'e dek sürdü.

İstanbul limanında takalara kum taşıyan hamalları İGSA'da öğrenci iken çizen Remzi, 1953'ten bu yana Montparnasse'da nöbettedir: İlk günlerinde çatı katlarında en ucuz otel odalarında daha sonra atölye-evlerde ...

Kırıkhan'dan gelen Remzi için Parnasse Tepesi'nde gezinmek, resim çizmek bir anlamda ikinci doğum kentinin değişik görüntülerine borcunu ödemektedir.

Bunun izleri yeni sergisindeki tablolarından birkaçının isminde bulunabilir : “Jambon”, “Siyah İskarpın”, “Et Yiyici Divan”, “Select'teki Kadın”, “Dôme'un Barı”, “Öğleden Sonra Uykusu”, “Evinden Atılmış”...

Bu sonuncu Remzi'nin öz portresidir : Evinden atıldığı andaki homurtularını duyumsamamak mümkün değil.

Remzi'nin resmi, hayranlarına fazla ipucu vermez.

Remzi, firar etmek midir? 1953'te İstanbul'dan yola çıkıp gelmesi bir firar mıydı? Önceden düşünülmüş, planları

hazırlanmış, tünelleri aylarca önceden kazılmış bir “Büyük Firar” mıydı?

25 yaşında Paris’e merhaba diyen Remzi duygu ve anı biriktiricisidir.

Remzi'nin resmi özeldir. Renkleri çok daha özeldir. Başka ressamalarda bulunmaz. Remzi “renklerin ressamıdır”.

Hüzünlü bir yalnızlığın, bir başına bırakılmışlığın çocuğu, genci, ressamıdır Remzi.

“Bakın, bakın şu Kırıkhan peyzajım var ya, onu Kırıkhan’da bizim Gençlik Kahvesi’nde oturup yapmıştım. Karşıda Orman Dairesi, solda bizim komşulardan birinin evi. Kime göstereyim yahu? Bu resmi, bu resim zevkini paylaşacak bir insan biliyor musun Kırıkhan’da? Kemal Özkan’dan başkası yok. O da Aşağı Kırıkhan’daki ilkokulda öğretmen. Bu tabloyu öyle yaş yaş aldım, koştum mektebe Kemal Özka’a göstereceğim. Aldı resmi, baktı, baktı ve sonra bana ‘Oğlum ne diyeyim ben sana, ben resimden falan anlamam, fakat çok seviyorum evladım, çok güzel olmuş’ dedi. O günlerde beni teşvik eden Kırıkhan’da elimden tutan tek adam o oldu.”

Kırıkhan toprağının rengi, doğasının cömertliği ve Remzi. Renkler hazırды tabloları girmeye ...

Ve sonra bir tutam ışık, bir tutam aydınlık : Karanlığı delip deşen. Remzi için resimde ışık, şeylerin, insanların içinden gelmeli. Dışından değil. Antonioni'nin filmlerinde yaptığı gibi. "Lamba" içimizdedir çünkü. İçimizi ve gecelerimizi aydınlatalım.

Pembe, gri, mor, menekşe, sarı, toprak rengi, mavi dersem çık! İşte size renk ustası Remzi'den birkaç tebessüm.

Remzi'nin dağları mor, ovaları sarı, menekşe ve mavidir.

Remzi'nin renkleri doğadakilerle aynı olmak zorunda değildir. Hem hangi doğa? Hangi gerçek renk?

Evet, çünkü Remzi, duygularını izlemek zorundadır.

Renkler duygularından oluşan karmaşa yumağından geçip, çıkıp tablolarında canlanır : Bir çiçek, bir portre, bir masa, bir şeftali, bir insan : Hepsi aynı şey değil mi? Kimi günler.

Önemli olan şeyleri oldukları gibi çizmek değil, onları çizerken duyumsadıklarını yansıtmaktır.

Bu, Remzi'de bazen bir tedirginlik, bir ağıt, bir yas, bir intihar, bir ölüm duygusu olabilir. Bazen bir ıslık, bir mutluluk, bir düğün havası: O zaman duvarları aşip renklerini dağlarına taşır : Kürt Dağı'na (Doğduğu mekanın coğrafyası ve adıdır) veya Parnasse Tepesi'ne (Paris'teki adresidir).

Aynı resimde hem ölüm hem yaşam hem de aşk temalarını bulmak mümkün. Bu kadar çok ve birbiriyle etkileşim içindeki temaları bir şeftali tablosunda bulmak da olası. İşte Remzi'nin ustalığı burada. Ama Remzi hınzırlığı elden bırakmıyor ve "Bak bu tabloda bile sadece şeftali görenler olabilir" diyor. Yok daha neler !

Sonra bu sergisiyle ilgili olarak Remzi şunu ekliyor: "Montparnasse'ın bir özelliği var onu sürdürmeliyim. Hokkabazlıklara resim sanatında yer vermek istemiyorum."

Haklı Remzi. Montparnasse 50 yıllık ressamına saygısını kendi Müze'sinde bu önemli ve kapsamlı sergisini açarak gösterdi. Bu da Remzi'ye yeter.

NAZIM HİKMET PARİS’TE ANILDI

21 Mart 2002’de 18.30 ile 20.30 arasında UNESCO’da Nâzım Hikmet için anma yapıldı. UNESCO’nun orta boy, üçyüzelli kişilik, salonlarından birindeki anma “sadece özel davetlilere” açıktı.

Daha büyük bir salonda, hele en büyük salonda yapılırdı ve herkese açık olsaydı, Nâzım’a daha çok yakışırdı.

Her şeye rağmen Nâzım sevgisi ve son derece duygusal bir hava mevcuttu.

Can Dündar’ın dört saatlik belgeselinden özetlenen yarım saatlik filmin gösteriminde, konuşmalar sırasında ve hele Genco Erkal’ın kendine özgü, ama Nâzım’inkinden farklı, şiir okumaları sırasında gözyaşlarını, terlerini silercesine saklamaya çalışanlar az değildi. Hele 1947 kuşağı : Genco Erkal da bir yerde bu kuşağı temsil ediyor, 1930’ların ortasında doğmuş olsa bile. Epey duygulandık velhasıl.

Nâzım sevgisi o anda 1920’ler (Güzin Dino gibi), 1930’lar (Gökşin Sipahioğlu gibi), 1940’lar, 1950’ler, 60’lar, 70’ler ve hatta 80’ler kuşaklarını bir araya getirdi: Çünkü dinleyiciler/izleyiciler arasında çiçeği burnunda Nâzım hayranı genç bayanlar ve genç erkekler de bulunuyordu.

Özellikle film gösterimi sırasında Galina'nın (Nâzım'ın 1951-58 arasında birlikte yaşadığı eşi, doktor bayan) anlattıklarına ve Nâzım'ın şirinliklerine (böylece Nâzım'ın aslında dalga geçmesini de seven bir insan olduğunu saptadık) gülümsemeleriyle havayı yumuşatmaları açısından da salonda gençlerin bulunması çok hoş oldu.

Nâzım son derece ilginç bir şeyin de tayin edicisi oldu : Nâzım Hikmet Paris'te ilk kez MİT eski müsteşarı ve o anki Türkiye Cumhuriyeti Paris büyükelçisi ve birçok diplomatla kararlı muhalifleri iki saatlik bir zaman dilimi içinde bile olsa bir çatı altında bir araya getirdi. Diplomatların da Nâzım'ı ve şiirlerini alkışlamaları ender bir manzaraydı.

Konuşmacılardan Alain Seksig, Millî Eğitim Bakanı Jack Lang'ın teknik danışmanlarından. (23 mart 2002 tarihli *Hürriyet*'in yazdığı gibi, "Kültür Bakanlığında" değil.) Seksig daha birkaç yıl önce Paris'in en popüler ve en yoksul Belleville (Güzelkent: Ne isim ama) mahallesinde ilkökul öğretmenliği yaparken Nâzım'ın *Şiir Antolojisi*'ni (1964'ten bu yana Fransızca birkaç baskısı yapıldı) öğrencilerine tanıttığını ve birçok şiirini okuyup incelediklerini aktardı. Söylediğinin belgesi gibi yaprakları birbirinden ayrık *Antolojisi*'ni gösterdi. Öğrencileri arasında Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının da bulunması vesilesiyle bu işin çocuklar açısından çok yararlı olduğunu da vurguladı. Nâzım'ı ve

şiiirini iyi tanıdığıını ispat için “isimsiz” ama “sevdim insanlardan çok türkülerini” diye başlayan şiiirini ezbere okudu. Nâzım’ın Dobzynski ile gerçekleştirdiği söyleşiden alıntılar yaptı (Bu söyleşii adı geçen yapıtın sonunda bulunuyor). Ve “*devinette parisienne*” (“pariziyen bilmece”) şiiirine atıfta bulunarak Nâzım şiiirinin kaliteli şarap gibi “yıllandıkça” güzelleştiğini, “içiminin” tadına doyum olmazlığını belirtti : Şu kelime oyunuyla : “*Garçon, encore une bouteille! Nous sommes tous ivrognes de Nâzım, mon vieux.*”

Prof. Dr. İlber Ortaylı, Nâzım’ın ana ve baba tarafından paşa torunu olduğunu belirtti. Ve Nâzım’ın “Lehistan Mektubu” şiiirinden alıntıyla sözlerini sağlam bir biçimde ispatladı. Öz konuştu ama iyi bir tarihçi olarak asıl söylenmesi gerekeni söyledi. İlber işte. Hep bildiğimiz.

UNESCO’nun “Planlama ve Stratejik Kalkınma” gibi tumturaklı isimli bir komisyonunda üye Şilili diplomat Rene Zapata ise Nâzım ile Neruda arasındaki dostluğu ve bu iki büyük şairin 1952’de önce Berlin’de sonra Moskova’daki dostluklarını aktardı. Neruda’nın “Nâzım geliyor” şiiirini kendi dilinde okudu.

Gazeteci yazar Zeynep Oral ise “altı dakikada altı sözcükle” Nâzım’ı anlattı : “Cesur, aşık, direnişçi...” anahtar sözcüklerini alarak...

Katılanların toplumbilimsel yapısı “bütün sınıfları” temsil etmiyordu. Nedeni daha önce belirttiğim gibi anma töreninin “sadece özel davetlilere” yönelik olması meselesidir. Ne kasketliler vardı, ne çarıklılar, ne de ellerinde ingiliz anahtarlarıyla işçiler. Ama yine de gelenler arasında değişik kesimlerden insanlar vardı. Ve Paris’teki “Küçük Türkiye”yi aşağı yukarı yansıtan bir “manzara” egemendi. Nâzım Hikmet’in şiire ve edebiyata kazandırdığı resim sanatından kaynaklanan “manzara” sözcüğünün/teriminin ayrıca tarihini yazmak gerekiyor.

YILMAZ GÜNEY BİZİMLE

Yılmaz Güney 1 Nisan 1937’de Adana’nın Yenice köyünde dünyaya merhaba dedi. 9 Eylül 1984’te Paris’te aramızdan ayrıldı.

47 yılının 12’den fazlasını hapisanede geçirdi. Türkiye’nin haritasını hapishanelerde çizdi. Bütün hapishanelerde arkadaşı vardır Yılmaz’ın. Tutuklu, mahkum ve gardiyanlar arasında. Nöbet tutan askerler arasında.

Yılmaz’ın dramı, özgürlüğüne kavuştuktan sonra, yeterince zamana sahip olamamasıdır. Hep bir şeyler gelip gelip zamanını çaldı : Hapishane, hastalık ve kaçınılmaz yazgı, ölüm.

İki yıl askerlik yaptı Yılmaz Güney : Sürgün bölümünde.

Üç yıl yurtdışında yaşamak zorunda kaldı. Yurt dışında daha uzun süre kaldığı sanılıyor, çünkü o üç yıl içinde başkalarının otuz yılda yapacağından fazlasını gerçekleştirdi.

Yılmaz Güney’in en çarpıcı özelliği çok çalışkan olmasıdır. Zekasının da yardımıyla aynı anda birçok işi yapabildi. Aynı anda birçok işin yanında birçok tasarımı da olumlu sonuca ulaştırmak amacıyla uğraştı. Ve genellikle tasarılarını sonuçlandırabildi. Zamanı yetmediği için

gerçekleştiremediklerini, kendisinden sonraya kalanları saymıyorum burada...

Evet Çok çalıştı. Çok üretti. 47 yılını çok güzel renklerle donattı.

Yazar, öykücü ve romancı, saati gelince şair, sinema ustası, oyuncu, senarist, yönetmen, gençliğini yaşamış bir delikanlıdır Yılmaz Güney.

Yılmaz Güney, siyasi bir lider ve bir tür yol göstericisi, bir tür rehber olarak Güney, Yurtsever Devrimci-Demokrat, Demokrasi Bayrağı, Mayıs gibi dergileri yönetti. Birçok siyasi yazıya imza attı.

Evet Yılmaz Güney böyledir : Hem aşıktır, hem devrimcidir.

Size bugün Yılmaz Güney'in cenaze törenini anlatmak istiyorum :

Yılmaz Güney, 9 Eylül 1984'te, 47 yaşında, Paris'te, uzun bir hastalık döneminden sonra, aramızdan ayrıldı. Cenaze töreni 13 Eylül'de yapıldı: Paris Paris olalı böylesi bir cenaze törenini görmemişti.

O gün Paris Kürt Enstitüsü'nün önü ana-baba günüydü. Yılmaz Güney'le vedalaşmak için dünyanın dört bucağından gelen Yılmaz Güney dostları, arkadaşları, yol arkadaşları, yoldaşları, tanıdıkları ve elbette hayranları, hemşerileri saygı duruşunda bulundular. Kimi sıkılı

yumruklarını kaldırdı gökyüzüne, yarınların daha mutlu olması dilekleriyle ve geleceğe sarsılmaz inanmışlıkla. Kimi iki damla gözyaşını saklamaya çalıştı : “Erkek adam ağlamaz” meselesi. Oysa buna gerek yoktu : Çünkü Yılmaz bilirdi erkeklerin de ağladığını. Saklamak boşuna.

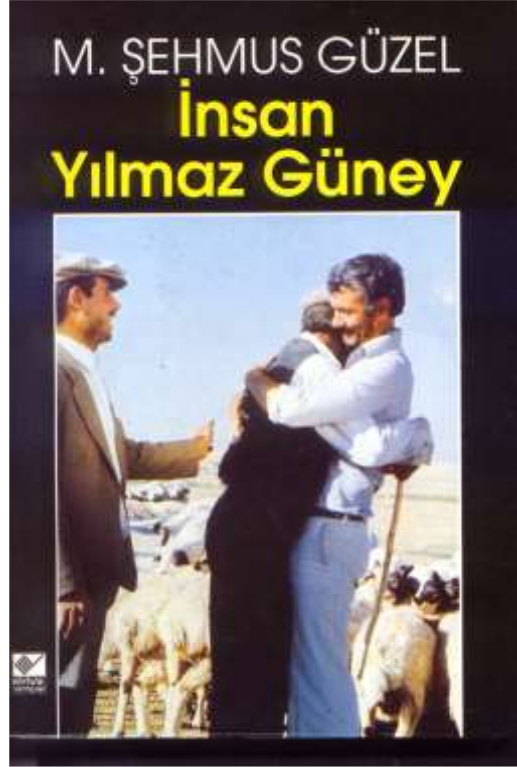
Eller üstünde taşındı
Yılmaz, Rue La
Fayette’den Republique
Meydanı’na.

Meydan öğlen
saatlerinden beri tıklım
tıklımdı.

Orada bindirildi cenaze
arabasına. Servet Tanilli
o arabanın içindeydi.
Yılmaz’la birlikte. Ve
arabanın tepesine
gazeteciler, kameraları
ve fotoğraf
makinalarıyla,

üşüştüler. Onları oradan indirmek zor işti. Ama
indirildiler. Çaresiz. Yılmaz Güney öyle istemişti çünkü.

O araba harekete geçtiğinde arkasından akan seli
görmeliydiniz. Evet akan bir seldi bu. Yılmaz Güney

Nehri. Ceyhan ve Seyhan'a, Dicle ve Fırat'a, Asi Nehri'ne, Kızılırmak'a bin selam...

Güney, cenaze törenini görmek isterdi diye düşünüyorum. Çünkü o gün herkes oradaydı. Bütün Paris cenazesinin peşinden yürüdü.

Bir avukat arkadaşı, o kalabalığı görünce, "İşte Yılmaz Güney budur." dedi.

Yılmaz'ın halkı, kadın, erkek, genç, yaşlı, çoluk çocuk, o gün herkes oradaydı.

Adana, Yenice, İstanbul, Diyarbakır, Siverek, Ergani, Silvan, Muş, Tunceli, Kars, İzmir, Kayseri, İmralı, İzmit, Nevşehir, Antakya, Sakarya, Adapazarı, Sivas, Isparta, Konya, Edirne, Kütahya, Muğla, Çorum, Kastamonu, Antalya, Kemer, Söke, Bucak, Ağrı... o gün oradaydı. Eksiksiz.

Duvar'da oynayan çocuklar, kimi Fransa'nın taşra kent ve kasabalarından ve köylerinden, kimi Almanya'dan gelmişlerdi. Kimi Belçika'dan. Kimi İngiltere'den. Yılmaz Abi'lerine saygı. Birçoğu filmdeki kıyafetleriyle neredeyse, gözleri yaşlı, ama işte gelmişlerdi ve oradaydılar.

Türkiye'yi O'nun filmleriyle tanıyan Fransızlar, Arjantinliler, Brezilyalılar, İspanyalılar, Urugaylılar, Filistinliler, Araplar, Afrika'nın değişik ülkelerinden

değişik halkların temsilcileri de oradaydılar... Hepsi Yılmaz Güney'i, sinemasını, mücadelesini ve yaptıklarını çok iyi biliyorlardı. Yılmaz Güney birçoğu için bir örnekti ve bir örnek olarak kalıyor.

Şu siyahlar giyinmiş genç kız gibi. O kız işte, o siyahlar içindeki kız, bütün yürüyüş boyunca elinde taşıdığı kırmızı bir gülü getirdi tabutunun üstüne koydu: Olağanüstü bir incelikle ve hafifçe.

Ve Yılmaz Güney'in kadim dostları: Hastalık günlerinde yanı başından ayrılmayanlar: Kazım'lar, Bekir'ler, İsmail'ler, Ahmet'ler, Kendal'ler, Erdoğan'lar ve diğerleri.

Ve ailesi elbette: Fatoş Güney, Küçük Yılmaz ve elbette Elif.

Evet herkes oradaydı. Herkes. Abidin Dino, Ayşe Emel Mesçi, Tülay German ve Erdem Buri ve daha pek çok ama pek çok sanatçımız da...Kimi en önde, kimi kitlenin içinde, tanıdıklarıyla birlikte. Herkes Yılmaz'la içiçe. Herkes Yılmaz'la. Yılmaz herkeste.

Pere Lachaise Mezarlığı içine girildiği andan sonra ilerlemek mümkün değildi artık. Mezarlar, mezar taşları, ağaçlar, ara yollar, her yer, evet her yer işgal edilmişti. Salkım saçak insanlar...

Ve Servet Tanilli'nin damıtılmış sözcüklerden oluşturduğu ve bir demet Malatya gülü gibi sunduğu konuşması: Fena vurdu dinleyenleri. Nasıl ağlıyor insanlar kardeşim nasıl ağlıyorlar. Anlatamam. Kocaman adamlar ve, bu satırları yazan ben, nasıl ağlıyoruz: Nasıl?

Servet Tanilli nereden buldu çıkardı bu sözcükleri: Taaa kalbimizin oralara kadar gidiyor, göğüs kafesimizi sıkıştırıyor, bizi perişan ediyor, ve vuruyor bizi içeriden. Vuruyor ve kalkamıyoruz. Dizlerimiz tutmuyor : Çömeliyoruz. Yılmaz'ın "it oturuşu" dediği türden. Oturuyoruz ve göz yaşlarımızı bıyıklarımıza ve sakallarımıza saklıyoruz. Bıyıklarımız ve sakallarımız ıslanıyor heval! Anlatamam. Sadece hüngür hüngür sesleri duyuluyor. Gökyüzü başını önüne eğiyor. Kuşlar susalı çok oluyor. Mezarlıkta sadece Tanilli'nin sözcükleri ve koskocaman adamların, erkeklerin ve kadınların, ama bilhassa erkeklerin hüngür hüngürleri duyuluyor. Sadece hüngür hüngürleri...

Kaç gün sürdü bu gözyaşları, kaç ay, kaç hafta, kaç saat? Ve aniden kuş sesleri yeniden örttü bütün gürültülerimizi, bütün gökyüzünü, bütün kalabalığı. Bütün insanlığı. Ve hepimiz Yılmaz Güney'le birlikte indik ve çıktık. İndik ve çıktık. İndik ve çıktık. Kaç defa ? Kaç zaman ? Kaç asır ?

Ve sonra kardeşlerim o mezarlık çiçeklerle bir donatıldı bir donatıldı ki anlatmak olası değil. Birara Fatoş'a gözüm

takıldı: Çünkü o ve yakınları ve herkes Yılmaz'dan ayrılamıyorduk. Fatoş'a takıldı gözüm evet ve Fatoş'un o çiçek bahçesi, o çiçek sergisi önünde memnun ve neredeyse mutlu olduğunu farkettim. Bu da bize yeter dedim. Zaman aktı, saatler geçti, Yılmaz'dan o gün bir çiçek bahçesinde, bir çiçek sergisinde ayrıldık. Ama tamamen ayrıldık mı? Bilinmez.

Biz onu bırakmadık o da bizi bırakmaz.

Peki ulan it ölüm! Sana pabuç bırakacak değiliz ulan! Gelip bizi alamazsın oğlum çünkü Yılmaz ve biz yazılıyız bu topraklara. Ve yalnız değiliz, yazılıyız çünkü halklarımızın yüreklerinde.

Yılmaz Pere Lachaise'de yalnız değil: Arkadaşları, yoldaşları, ve yol arkadaşları arasında Visconti, Chopin, Auguste Comte, Moliere, La Fontaine, Balzac, Pierre Brasseur, Jules Berry, Proust, Apollinaire, Oscar Wilde, Auguste Blanqui, Eugene Pottier, Modigliani, Edith Piaf, Maurice Thorez, Jacques Duclos, Yves Montand ve Simone Signoret ve Dr. Abdurrahman Kasımlo ve daha sonra onlara katılan Ahmet Kaya, Uğur Hüküm...

Ve bir de Yılmaz'ı sürekli ve düzenli ziyaret edenler... Yılmaz'ın halkı ve halkının o sevimli çocukları : Kadın ve erkekler... Anıt-Mezarı'nı süsleyenler, donatanlar, gönüllülerinden geldiği gibi gönüllülerini açıp oraya iki satır

not düşenler, iki damla gözyaşının peşinden. Dertlerini yazanlar. Yılmaz'a sevgilerini dillendirenler...

Evet Yılmaz Güney Pere Lachaise'de ve bizimle.

KISA KESİLMİŞLER

LİSELİLER :

Paris ve Fransa'da dalgalanmalar sürüyor : Liseliler “kendi eylemlerini yapıyorlar”, emekçiler de : Herkesin mücadelesi çıkarılan veya çıkarılmak üzere olan kanunlara ilişkin : Çünkü haklar kısıtlanıyor, kimi kazanılmış haklar “törpülenmek” isteniyor. Siyasi iktidarın yaptıklarına yönelik olmaları nedeniyle siyasi özellikleri bulunuyor eylemlerin. Ayrıntısına girmiyorum. Bir iki nokta ilginç onları sunmakla yetiniyorum:

SMS : Liseliler eylemlerine çeşni katmak için bütün arkadaşlarını eyleme çağırmak için cep telefonlarını kullandılar : SMS'lerle toplantı mekanı en kısa zamanda herkese iletilebildi. Ve herkes kendi elleriyle ve kendi olanaklarıyla oluşturduğu pankartlarıyla eyleme katıldı. 10 şubat 2005 perşembe günü kırk ayrı kentte yapılan gösteri ve yürüyüşlere yaklaşık yüz bin liselinin katıldığı belirtildi.

Dikkatimi çeken bir nokta da şudur : Liselilerin iki sendikası var, her ikisinin de lideri bir genç kız : UNL (Liseliler Ulusal Birliği) genel sekreteri (Türkiye'deki genel başkana tekabül ediyor) Eden Breton isimli genç bir bayan. FIDL (Liseliler Bağımsız ve Demokratik Federasyonu) genel sekreteri ise Coralie Caron. Birincisi *Métro* gazetesinde yazdı perşembe günü, ikincisi *L'Humanité*'de. Her ikisi de liselilerin “geleceklerini tayin etmeleri için sokağa çıkıp güçlerini göstermeleri” çağrısını yaptı. Ve öyle oldu : Paris'te onbeş bin, Tolouse'da altı bin, Bordeaux ve

Rennes’de beşer bin liseli katıldı. Yeni gösteri ve yürüyüş 15 Şubat Salı günü : Veliler ve öğretmenler de katılacak.

TÜRKİYE TARTIŞILYOR :

Jean-Louis Debré Ankara ve İstanbul ziyaretlerinden sonra Türkiye’nin AB’ye tam üye olması gerektiğinin sıkı savunucusu oldu. Chirac’ın en yakını ve Millet Meclisi Başkanı Debré’nin bu tavrı kendi partisi UMP’deki Sarkozy yanlılarını hiç memnun etmedi. 8 Şubat 2005 salı günü “Sarkocu” birçok milletvekili Debré’yi sıkı bir biçimde eleştirdiler, UMP Meclis Grubu toplantısında. Örneğin Christian Estrosi’ye göre, “Bu ziyaret son derece yersizdi.” Debré Türkiye’de çok afedersiniz “fırça yedikten” sonra bir de Paris’te kendi takımından “gol yedi”! Türkiye’nin tam üyeliğini sıkı savunmanın da bir faturası var demek.

DAŞAK YER MİSİNİZ?

Erkek dediğin iddiasını tutmalı. Verdiği sözün eri olmalı. İşte kanlı bir örneği : İngiltere Birleşik Krallığı Galler Ülkesi rugby takımı tarihi maçta İngiltere milli takımını 11-9 yendi, Cardiff’teki sıkı maçta. Galli Geoff Huish maçtan önce “Yenelim taşaklarımı keseceğim” demişti. Maçtan sonra millet bir pubta/barda “zaferi” kutlarken Geoff (OFFFF of!) birdenbire içeri girdi ve elindeki taşaklarını barın üstüne koydu: “İşte sözümü tuttum” dedi. Ve yere serildi. Sözünün

eri salak hemen hastaneye (yoksa taşakhaneye mi demeli ?) kaldırıldı : Durumu çok ağır(dı).

IRKÇI SEYİRCİ “OUT”:

Paris Saint-Germain taraftarı ama üşütük ırkçı iki kişiye üç yıl boyunca stadyumlara girmeleri yasaklandı. Paris mahkemeleri şaka yapmıyor.

ÇİNLİLER MAYMUN YILINDAN HOROZ YILINA

geçtiler 9 şubatta : Onbeş gün sürecek eğlencelerde Çinliler yakınlarını ziyaret edecekler : Bir bölgeden diğerine tahminen iki milyar yolculuk : Çin’de yolculuk öyle kolay iş değildir : Nitekim dirsek atarak, tekme tokat sallayarak kendilerine bir yol açabilen, trenlere ve hele vagonlara kadar ulaşabilenlere birer horoz başı hediye ediliyor. Horozun başarı, çalışkanlık ve elbette erkeklik simgesi olduğunu da anımsatmalı. İyi yıllar : Dünyadaki bütün Çinlilere : Yani bir milyar beşyüz milyon insana. Enaz.

YURTSEVERLİK İLE MİLLİYETÇİLİK :

Birkaç gün önce Paris’te bir duvar yazısı gördüm, aynen şöyle :

“I love my country, it’s the government I can’t stand.”

Her Parislinin İngilizce anlamayacağını çok yerinde bir teşhisle tesbit eden “Şaban” deyişin Fransızcasını da kibarca eklemiş :

“J’aime mon pays, c’est le gouvernement que je ne supporte pas.”

İşte mesele bu kadar açık: “Vatanımı/ülkemi seviyorum, tahammül edemediğim hükümettir.”

Kanımcı milliyetçilik ile yurtseverlik arasındaki çok belirgin ayrılığı bu duvar yazısı özet ve açık bir biçimde vurguluyor. Ülkesini sevmek ama hükümetini eleştirmekten çekinmemek. Yani hükümeti eleştirmek de bir anlamda yurtseverlik görevleri arasındadır.

“VERSAY KONGRESİ” :

Son günlerde Türkiyedeki medyalarda Fransa’daki son siyasi gelişmelere ilişkin haberlerde ve köşe yazılarında bir “Versay Kongresi” deyişidir aldı başını gidiyor. Sanılacak ki Fransa’da bu isimli özel bir kurum bulunuyor. Düzeltmek ve açıklamak için yazıyorum : Fransa’daki en son Anayasa değişiklikleri Millet Meclisi ve Senato’da kabul edildikten sonra, değişikliğe daha bir önem verildiğini göstermek için Millet Meclisi ile Senato birlikte birarada toplanıyorlar. Görkem ve önem nedeniyle bu toplantı Versay’da yapılıyor ve Fransa Cumhuriyeti parlamentosunu oluşturan bu iki “oda”nın (“*chambre*”) böylesine anlı şanlı ve böylesine tantanalı biraraya gelmesine de KONGRE adı veriliyor. Hepsi bu kadar.

Fransa Cumhuriyeti’ne öteden beri “cumhuriyetçi krallık” denmesini savunanları haklı göstermek için sanki. Aslında

Versailles gibi Fransa Krallığı ile birlikte anılan bir mekan yerine başkası bulunabilirdi mutlaka. Ama Fransa'da da geçmişle övünmek bir alışkanlıktır.

Peki somut olarak ne oluyor bu tür “Kongre” toplantılarında? Her iki “oda”nın benimsediği anayasal değişiklik(ler) hiçbir babasal tozutmada olmadan istenen çoğunlukla kabul edileceği için milletvekilleri ve tonton senatörler o gün Versailles'a kadar gidiyorlar. Bir kısmı ambulansla (!!); yok yahu şaka yapıyorum, ama yaşlıların bile oraya kadar yorulduklarını vurgulamak istedim. Çünkü herbiri oradan bir anıyla ayrılmak niyetindedir. Çünkü bu tür Kongre toplantısı sık sık yapılmaz. Neyse amcalar geldiler ve bağlı olmayarak yerlerini aldılar mı? Almadılar! Çünkü birçoğu bu tarihi anı tesbit etmek için o gün ve sadece onlar için özel olarak çıkarılan posta pulları koleksiyonunu alıyorlar ve birçoğu bu tarihi anı ve tarihi günü yine tesbit etmek için yakınlarına, bu arada bir kısmı metresleri yanında santimetreslerine de kart gönderiyorlar : Yani zamanlarının çoğunu o gün orada onlar için özel olarak kurulan “geçici postane”de geçiriyorlar : İlkokul çocukları gibi şen ve şakrak. Onlar da, yani kartlar da çok özel, mademki tarihi günü tesbit için çıkarıldılar. İşte hepsi bu kadar. (Şubat 2005'te yazıldı. Ammmmma zaman geçmiş. Ama hiçbir şey gelişmemiş. Ne de değişmiş.)

ÇOK YAŞASIN KİTAPLAR

Fransa'nın en büyük kitabevi açıldı ve kapandı : 18 Mart ile 23 Mart 2005 arasındaki Kitap Fuarı (*Le Salon Du Livre*) bir şenlik ve bir gürültü patırtı arasında yapıldı ve bitti. Öğleden sonraları öğrencilerin ve gençlerin, geceleri yazarların ve yazamayanların katılımıyla ve son derece dağınık bir biçimde. Ne kadar çok kağıt, ne kadar çok gazete, dergi ücretsiz dağıtıldı. Ve ne kadar kitap : Kimi satıldı, kimi hediye edildi. Batan geminin malları bunlar DEĞİL. Maksat gençlerin ve öğrencilerin okumak—fiilini doğru çekmelerini öğretmek olunca her şey mümkün.

25 yaşına basan Kitap Fuarı konuk olarak dünya edebiyatına unutulmaz isimler sunan Rusya edebiyatını davet etti. Daha iyisi can sağlığı. Puşkin, Dostovyeski, Gogol, Tolstoy, Bulgakov, Çekov, Gorki, Pasternak, Şolohov ve diğerlerini yaratan edebiyata bin selam.

Fırsat bu fırsattır Soljineti'sinin Anıları'nın üçüncü cildi piyasaya sunuldu. Fayard Yayınevi, eski muhalif ama artık kendi ülkesinde inzivada, yazarın eserlerinin tümünü yayınlamaya yeminli.

Ama ne iyi ki Rusya edebiyatı binbir çeşit: Polisiye roman mı istersiniz? Denemeler mi? Araştırmalar mı? Öyküler mi? İyi romanlar mı? Ne isterseniz var. Ne ararsanız bulmanız mümkün.

Yeni romancılar ise pek uyanık : Birkaçı zaten birkaç yıldır Paris'lere yerleşmiş durumda : “Bir Fransıza aşık oldum” deyip neden beyan edenler bile var. “Paris'te aşk başkadır” deyip cilve atanlar da. En güzelini çat-pat Fransızcası ile şimdiden ille de Fransızca yazmaya meraklı bir genç yazar söyledi : “Önemli olan iyi Fransızca değil KENDİ FRANSIZCAMLARLA YAZMAK.” Çok iyi buluş :

Ne ola ki ? Aynen aktarmam lazım inanmak için : “*En bon Français non, en MON Français oui.*”

Haydi bakalım herkesin Fransızcası kendine.

“Ben ben ben” diye diye bencilleşmenin “duvar” muvar takmadığını ispat eden genç yazarlar fırsatçılıklarıyla hafif korkuttular. Deli mi ne bunlar? Fransa'da Fransızcanın o kadar “gardiyanı” varken öyle her isteyen KENDİ Fransızcasında yazamaz! Bu memlekette “dikte” diye bir kurum bile var : Netekim Fuar'da bu konuda özel toplantılar, açık ve kapalı oturumlar bile yapıldı. Aman aman elaman : Ruslar geliyor ! Bunlar artık ne Beyaz ne de Kızıl Rus. O dalgalar çoktan geçti. Bunlar bencil ve benci, bunlar para kazanmak hırsıyla donanımlı Ruslar. Aman !

Fransa'da kitap dünyasının keyfine diyecek yok. Neden mi? Çünkü o kadar ağlaşmalara, “artık kimsecikler kitap mitap okumuyor” denmesine karşın, 2004'te 450 milyon kitap satıldı bu ülkede. Dile kolay dörtyüzelli milyon. Yine ikibindörtte ilk defa ellibin kitap sınırı aşıldı : Yani

ellibinden fazla kitap yayınlandı. Toplam 2,5 milyar öro girdi kasalara. Ve bu 2003'e oranla yüzde dörtlük bir artış demektir. Daha ne olsun?

Belki şu : En çok tercih edilenler polisiye romanlar. Ve son üç yılda satışında yüzde yirmilik artış saptandı. Bütün polisler bu artışın faillerini arıyormuş, son gelen bilgilere göre. Doğal, kitap okumayı bilen polisler kitap okuyor.

Her salonda artık bir kitap bulunur diyorum. Her akşam üzeri veya gecenin bitimine doğru, Kitap Fuarı'ndan ayrılanların tıka basa dolu çantalarını görünce.

Evet çok yaşasın kitaplar! Ve elbette kitap fuarları : 1980'lerin başından itibaren sayıları gittikçe artan, bu tür fuarlar ve salonlar sayesinde kitap okumanın gerçek bir zevk olduğu ve bu zevkin öyle kolay kolay "kaydırılamayacağı" artık biliniyor. Yazarlarla tanışmak, konuşmak, söyleşmek, tartışmak, hatta atışmak, bakış(ama)mak, kitaplarını yazarlarına imzalatmak zevk değil de nedir?

Aynı tarihlerde birkaç adım ötede Turizm Şenliği de yapıldı: Okumak ile gezmek, ziyaret etmek arasında koşutluk bundan daha güzel bir şekilde gösterilemezdi. Herkesin gezmelerinin de birer okumak olması umuduyla.

Evet bir Kitap Fuarı daha bitti ama şu soruların yanıtları okuyuculara kaldı :

“Klasikler” yeni yetişenlerin, öğrencilerin, gençlerin “güçlü” olmasını sağlar mı? Daha çok edebiyatçı olmalarına yol açar mı?

Sözcükler olmazsa yazarlar ölür mü?

Edebiyat iç gramerimizin çözümünde bize yardımcı olabilir mi?

Okumanın iç ve dış barışa ulaşmamızda rolü nedir? Ölçmek olası mı?

Sorulara herkes kendine göre yanıt verecek. Kopya yasak. Ama şu kesin: Edebiyatın, okuma eyleminin saati geldi.

Lütfen televizyonlarımızı kapatıp, kitaplıktan bir kitap seçip okumaya, afedersiniz yolculuğa çıkmamızın zamanıdır zaman.

YAZ OLİMPİYATLARI KAPANDI

BUGÜN PAZAR. 24 AĞUSTOS 2008 PEKİN'DEKİ YAZ OLİMPİYATLARININ KAPANIŞINI İZLEDİM. FENA HALDE DUYGULANDIM. HAYDİ YAZAYIM DUYGULARIMI.

BU MAKALE BÖYLE MASUM BİR BİÇİMDE VE SADECE ÜÇ CÜMLEYLE BAŞLADI AMA SONRA İŞ ÇIĞRINDAN ÇIKTI VE AŞAĞIDAKİ NEHİR AKTI: BUNU ARTIK KÖŞE YAZISI MI YAPMALI? YOKSA YANINA YAN GELİP YATMALI MI? YATIRMAZLAR Kİ? ŞİMDİ BİRİ KALKAR “BURASI YAN GELİP YATMA YERİ Mİ?” DİYE BAĞIRABİLİR. BAKARSINIZ BİR BEKÇİ DÜDÜK ÇALAR. POLİSLER KOŞAR... VESAİRE.

Ne olursa olsun bu başlığı altında bunu biz BİR köşeye kadar taşıyalım ve orada bırakalım. Bir hafta veya on gün. Bakalım meyve verecek mi? Meyve verirse ne meyvesi verecek? Yazıma başlıyorum: Başladım bile:

EN ÖNCE BİR ÇİN ATASÖZÜ: “MÜTEVAZİLİK GELİŞTİRİR, KENDİNİ BEĞENMİŞLİK GERİLETİR!” BUNUN EN ÇOK MADALYA KAZANAN BİR ÜLKENİN ÇOCUKLARINCA SÖYLENMESİ ELBETTE GÜZEL.

SONRA? NE(YİN) SONRASI? TÖRENİN SONRASI CANIM. EVET EVET PEKİN YAZ OLİMPİYATLARI KAPANIŞ TÖRENİNİ ANLATIYORDUM DEĞİL Mİ? TAMAM TAMAM DEVAM EDİYORUM: AMA HEMEN BAŞTAN SÖYLEMELİYİM: SADECE İŞİN SPORTİF YÖNÜNE BAKIYORUM. TAMAM MI? TAMAMSA DEVAM EDİYORUZ. TAMAM DEĞİLSE İSTEYENLER BURADA İNEBİLİRLER:

BARUTU ÇİNLİLER KEŞFETTİLER. İYİ HALT ETTİLER. AMA BUGÜNKÜ GÖSTERİLERİNDE BARUTU NE KADAR İYİ KULLANDIKLARINI DA GÖZLER ÖNÜNE SERDİLER. BAŞKA YERE SERECEK HALLERİ Mİ KALDI? BARUTU BARIŞÇIL NİYETLE DE KULLANABİLECEKLERİNİ GÖZLER ÖNÜNE SERDİLER (BU DEYİŞİ İKİNCİ KEZ KULLANDIĞIMIN FARKINDAYIM): ONCA HAVAI FİŞEK GÖSTERİSİ İÇİNDE. HAVAI FİŞEK GÖSTERİLERİ DE ÇİN İŞİDİR. PEKİN'DE VEYA ŞANGAY'DA EN SIRADAN DÜĞÜNDEKİ HAVAI FİŞEK GÖSTERİSİ BİLE PARİS'TE HER 14 TEMMUZ HAVAI FİŞEK GÖSTERİSİNİ SOLLAYACAK AMA ASLA SAĞLAMAYACAK KADAR GÖRKEMLİDİR.

ÇİN'DE BOYUTLAR FENA HALDE LEMANLAŞIYOR (LEMAN GÖLÜ'NE GÖNDERME YAPIYORUM. BAŞKA BİR YERE VEYA KİŞİYE DEĞİL): KAÇINILMAZ OLARAK DEV ÜLKE.

ASLINDA BAŞLIBAŞINA BİR KITA. HAYIR KITA DEĞİL BAŞLI BAŞINA BİR DÜNYA. AYRI BİR DÜNYA. TAMAM KARDEŞİM ANLADIK İŞTE NE ISRAR EDİYORSUN. BİLİYORUZ İŞTE DÜNYA NÜFUSUNUN ÜÇTE BİRİ BURADA YAŞIYOR. BİR MİLYAR İKİ YÜZ, BELKİ ÜÇ YÜZ, BELKİ BEŞ YÜZ MİLYON. VAY ANASINI, VAY BABASINI!

YAZ OLİMPİYATLARI TAM BİR NEFES NEFESE KOŞTURMACA İÇİNDE GEÇTİ: GÖZ AÇIP KAPAYINCAYA KADAR. SEKİZ AĞUSTOSTAN YİRMİDÖRT AĞUSTOSA. VINNNN.

BÜYÜK BİR ÇOŞKU VE KİTLESEL BİR KATILIMLA: TEK BİR RAKAM VERMELİ BU KONUDA: ÇİN HALK CUMHURİYETİ VATANDAŞI BİR MİLYON İKİ YÜZ BİN KİŞİ, EVET EVET HATA YOK YAZIMDA BİR MİLYON İKİ YÜZ BİN KİŞİ, GÖNÜLLÜ OLARAK HİZMET VERDİLER OLİMPİYATLAR SIRASINDA PEKİN'DE VE ÇİN'İN DİĞER KENT VE KASABALARINDA. ASLINDA BURADA BİR DÜZELTMEYE İHTİYACIMIZ VAR: BU ÜLKEDE KASABA YOK: HER YERDE SADECE KENT VAR. VE EN KÜÇÜK KENTTE BİLE BİR MİLYON KADAR İNSAN YAŞIYOR. ENAZINDAN. NASIL? GÖKDELENLERİNİ FİLAN GÖRSENİZ BÜTÜN BAŞKENTLER/BAŞABELAKENTLER SINIFTA KALIRLAR. BÜTÜN DERSLERDEN!

EVET ÇİN KÖYLERDEN VE KENTLERDEN OLUŞAN BİR DEVDİR. HAKSIZLIK ETMEMELİYİM: BİR DE BARAJLARDAN.

ŞUNU DA EKLEMELİ: BU BİR MİLYON İKİYÜZ BİN KADIN VE ERKEK, GÖNÜLLÜ OLMAK İÇİN BAŞVURU YAPAN YIRMİDÖRT MİLYON YURTTAŞIN İÇİNDEN SIKI VE SAHİCİ BİR ELEME SONUCUNDA SEÇİLDİLER. SAYILARI YAZIYLA VERİYORUM: ÇÜNKÜ RAKAMLARA GÜVENİM KALMADI. SON ZAM-LAR-DAN BU YANA (!)

GÖSTERİLER, DANSLAR, RENKLER VE IŞIKLAR ÇİN HALK CUMHURİYETİ'Nİ (ÇHC) OLUŞTURAN ELLİDEN ÇOK HALKIN SES, RENK VE KİMLİĞİNİ SERGİLEMEK İÇİN KULLANILDILAR. ÇHC OTUZ KADAR FEDERE DEVLETEN OLUŞAN BİR FEDERASYONDUR. BUNU DA GEÇERKEN ANIMSATAMAYIM.

BİNBİR RENK GİYSİLER İÇİNDE, DEĞİŞİK HALKLARDAN YEDİ KADININ YETMİŞYEDİ SES ÇIKARAN ŞARKISI NASIL DI AMA? SÖZLERİ Mİ? YAZAYIM MI? HADİ YAZDIM BİLE:

“AY IŞIĞI ÇIKTI ÇIKACAK SEVGİLİM FAKAT SEN HENÜZ ORTALIKTA GÖRÜNÜMÜYORSUN. SENİ DAHA NE KADAR BEKLEMELİYİM?”

BİRAZ KATKIDA BULUNDUM AMA SÖZLERİNİ DE AŞAĞI YUKARI YANSITTIM SANIYORUM.

BİR DE BİRÇOK GENÇİN, BİRİ ELVİS’İN PEKİN ŞUBESİ OLAN, VE HER BİRİ ÇİN’DE, YANİ BİR MİLYAR ÜÇ YÜZ BİN KİŞİ TARAFINDAN, TANINAN ÜNLÜ ŞARKICILARCA SÖYLENEN BİR ŞARKI VAR: BU ŞARKI PEKİN YAZ OLİMPİYATLARI MARŞI. PEKİN’E VEYA BAŞKA BİR KENTE UÇAKLA, TRENLE VEYA OTOBÜSLE VARANLARI PERİŞAN EDEN MARŞ/ŞARKI/NAKARAT. HERKESE GİNALAR GETİREN ŞARKI YANİ. SÖZLERİ Mİ? YAZAYIM MI? HAYDİ YAZDIM:

“PEKİN 2008 (BURADA RAKAM ŞART) PEKİN 2008 İNİNİNİNİNİN PEKİN SENİ SEVİYORUM İNİNİNİNİNİN”.

Ve bunu müzik bitene kadar yineliyorsunuz. Ama İngilizce olarak. Perişan olmamak elde değil.

Aman unutmadan eklemeliyim. Dünyada en çok İngilizce konuşan nüfusa sahip ülke ne ABD, ne İngiltere, ne Kanada, ne Avusturalya ne de diğerleri. Çin Halk Cumhuriyeti burada da altın madalya kazanıyor sayın seyirciler. İnanmayan hemen bilgisayarlarına (bilgisaray evet var mı bir itirazınız? Varsa lütfen müdüriyete veya “eğitimin memuruna” başvurunuz lütfen. *Pardon please!* Evet ikisi de yana kaykılmış ve kara, doğal çünkü birincisi Fransızca ikincisi İngilizce!)

Burada tam da burada işte bilgisayarım ne dese beğenirsiniz: “Hoca hoca şarkının sonunu yazmadın. Sansür mü var?”

Yok canım bizde sansür mansür yoktur. Sonunu nasıl yazmam çanım işte sonu: “*J’aime Pekin, J’aime Pekin ininininin, cette capitale verte*”. Uff! Çevireyim mi? Çevirmeden mi göndereyim? Hadi çevirdim: bile:

“Seni seviyorum Pekin seni seviyorum Pekin ininininin, bu yeşil başkent”.

Aslında hava kirliliğinde Ankara’yı sekiz defa suya götürüp sekiz defa susuz getirecek kapasitedeki Pekin’e

“Yeşil Başkent” diyebilmek için herşeyi yeşil görme hastalığına yakalanmış olmak lazım. Ben de zaten bunun üzerine kuşkuya kapıldım ve bu şarkıyı söyleyenlerin “yoklanması” ve gerekiyorsa tedavileri için Pekin’e tam teçizatlı (donanımlı) bir doktor takımının gönderilmesi için yetkililere hemen yazıyorum. Hemen. Bunu bitirir bitirmez. Söz canım. Söz be!

Ama o HAFIZA KULESİ yok mu o. İşte gösterinin, kapanış töreninin zirvesi. İnen çıkan, dolaşan, uçuşan büyük sanatçılar. Kadın ve erkekler. Nefes nefese nefeslerimizi kestiler. Nefessiz kaldık yahu. El insaf! Bütün eksik ve ortak hafızalarımızı biraraya topladık. Hiç çıkarma yapmadık. MEST OLDUK.

Ve bu yetmiyormuş gibi Londara’dan kalkıp taa Pekin’e kadar gelen o otobüs anılarımızı deşti: Ah! Bu otobüsler iki katlıdır bilirsiniz: Arkadan binilir önden inilir: Arkada sahanlığı bile vardır ve koşarak geldiğiniz duraktan otobüsün hareket ettiğini görüp kaçırmamak için biraz daha koşarak sahanlığa atlayabilir ve oradan içeriye geçebilirsiniz. Ama oradan inmemenizi tavsiye ederim: Bilhassa “vasıta hareket halindeyken”: Çünkü tepe taklak Londra asfaltının ne kadar acımtırak tırak tırak olduğunu pat diye tadarsınız. Ve ciddiyetlerinden taşları çatlatan

“policeman”lar bile iri atlarının üstünden size gülerler. Sıkıntılı bir gülmedir bu ama yine de gülmedir. “Policeman” işte “n’olçek”. Yazımda hata yoktur. Bunu bana bir Çorumlu anlattı çünkü. Evet o otobüs işte çıka geldi. İyi bir tur attı. Ve “Pekin/Time” durağında durdu. O otobüs sonra bir metaformoza girdi ve aaaa bir sahneye dönüştü. Şimdi Kafka adamını neden bir sahneye dönüştürmedi diye hafıylanmanın tam sırasıdır amma ne olur konuyu daha fazla dağıtmayalım.

EVET O OTOBÜS SAHNELEŞTİ. BİZ DE HAFIZADAN SÖZ EDİYORDUK DEĞİL Mİ? İŞTE SİZE JIMMY PAGE VE GİTARI. TAMAM O DA BİZİM GİBİ ALTMİŞİNİ AŞMIŞ AMA GİTAR ELİNDE YİNE VE ÇALMASINI İYİ BEÇERİYOR HER ZAMANKİ GİBİ. VE O GİTARIN TINILARINDAN LED ZEPPELİN 1960’LARIN SONUNDAN ÇIKAGELDİ. KARDEŞİM ELİM AYAĞIM İŞTE O AN TİTREMeye BAŞLADI. GÖZLERİMDE BİR KARINCALAMA. NE GÜZELDİ GENÇLİĞİMİZ O GÜNLERDE ANKARA’DA CEBECİ’DE SBF’DE ARKADAŞ TOPLULUĞU İÇİNDE. OĞLUM KENDİNE GEL. VE O MÜZİK. SONRA NE İYİ Kİ O KÜÇÜK VE YOKSUL MAHALLELERİN MİNİK VE ŞİRİN, SEVİMLİ VE SAKİN KIZ ÇOCUĞU ELİNDEKİ FUTBOL TOPUNU GÖKYÜZÜNE DOĞRU KALDIRDI. EVET SPOR HELE FUTBOL İÇİN BURDAYIZ BUGÜN. AMA? LONDRA’NIN DOĞUSUNU BİLENLER BİLİR: BRİXTON’DA BİR SÜRE YAŞAYAN BİRİ

OLARAK BEN DE BİLİRİM: YOKSULDUR ORALAR. İNGİLTERE İMPARATORLUĞU'NUN SÖMÜRGELERİNİN ÇOCUKLARINA AYRILMIŞ SOKAKLAR VE CADDELERDE FUTBOL OYNANIR: KIZ ÇCOCUKLARI DA FUTBOL OYNAR. AYNEN BECKHAM (İSMİ BÖYLE Mİ YAZILIYOR?) GİBİ. İŞTE ZATEN BECKHAM DA GELMİŞ. VE HEMEN BİR BİLGİ OLARAK İLETEYİM: “ASYA'DA EN ÇOK TANINAN FUTBOLCU” ÜNVANINA SAHİP BU MİLYARDER BU GÖSTERİ İÇİN “TEK KURUŞ BİLE ALMAMIŞ”. BUNA TÜRKÇEDEKİ GÜZEL DEYİŞ DENK GELİR: “LEBLEBİ GELECEK YERDEN NOHUT SAKINILMAZ.” HAAA? BÖYLE DEĞİL MİYDİ? OLABİLİR. BUNU BEN ŞİMDİ YUMURTLADIM. OLMUYOR MU? O ZAMAN SİZ LÜTFEN KENDİNİZE UYGUN NOHUTU BULUN. “NE NOHUTU ABİ LEBLEBİ” DİYENLER OLURSA, O ZAMAN ÇORUM'A KADAR GİDİN, VEYA OLMAZSA FİKRET MUALLÂ'YA DANIŞIN DERİM BEN DE ONLARA. ÇÜNKÜ “LEBLEBİSTAN”DAKİ EN İYİ “LEBLECİLERİ” FİKRET MUALLÂ BİLİR.

TAMAM UZATTIM. ÖZÜR DİLERİM. GÖSTERİ DE BİTMEK ÜZERE ZATEN.

İŞTE BÖYLE, PEKİN 2008 YAZ OLİMPİYATLARI 2012 YAZ OLİMPİYATLARI İÇİN BAYRAĞI LONDRA'YA DEVRETTİ.

AMA PEKİN'DE DİKİLEN “HAFIZA KULESİ” DİMDİK AYAKTA. ORTAK HAFIZAMIZ DA. BÖYLECE YARINLARIMIZDAN EMİN OLABİLİYORUZ. ANCAK BÖYLECE.

İŞTE YİNE KAPI ÇALINIYOR: KALKIP AÇIYORUM KAPIYI: BİR SİNCAP, BİR TAVŞAN, BİR KELEBEK. TÜNAYDIN (AKŞAM OLMAK ÜZERE O NEDENLE TÜNAYDIN DİYORUZ BİRBİR-LER-İMİZE). BENİM SEVİMLİ TANIDIKLARIM, DOSTLARIM.

SİNCAP : FINDIK AĞACIMDAKİ BÜTÜN FINDIKLARI BENSİZ GÖTÜRDÜ. TAVŞAN SABAH ERKEN SAATLERDE SÖZ-LEŞMEYE GELİR. TİLKİNİN GECE SERÜVENLERİNDEN SONRA BAYILDIĞI ZAMAN DİLİMLERİNDE. ALÇAK TİLKİ (!). BİR YAKALARSAM GÖRECEK GÜNÜNÜ. KARA KEDİM PEŞİNDE İZ SÜRMELEDE BUGÜNLERDE. YENİ BİR GELİŞME OLURSA BİLDİRİRİM. KELEBEK BİR MELEK: KANATLARINDAKİ DESENLERİ VE RENKLERİ GÖRSENİZ BAYILIRSINIZ. KANATLARINI O NEDENLE CAMA YAYIYOR. GERİLİYOR. BİRAZ DA KASILIYOR MU YOKSA? YOK CANIM KELEBEKELER KASILMAZ! AMA GECE KELEBEĞİ BU. “GECE KUŞU” DEYİMİ HİÇ YERİNE OTURMUYOR. ÇÜNKÜ GECE DOLAŞAN KUŞ SAYISI PEK AZ. AMA GECE KELEBEKLERİ SONSUZ. VE NE YAZIK Kİ BİRÇOĞU GÜN-EŞİ

GÖRMEDEN AYRILIYOR ARAMIZDAN. AMA ONLARLA BİR GÜN PEKİN'DE VE/VEYA LONDRA'DA TEKRAR BULUŞMAYACAĞIZ ANLAMINI DA ÇIKARILAMAZ BUNDAN. HAYAT ÇÜNKÜ KELEBEK KANATLARINDA BİR SİNCAP VE BİR TAVŞANLA DAHA HOŞTUR.

M. ŞEHMUS GÜZEL

SEYİR-KENT

ekitap.ayorum.com